

BALLÓSZÖGI
Csillagszem
ÓVODA

OM: 202260

PEDAGÓGIAI PROGRAM 2020.

Tartalomjegyzék

Tartalom

1	<u>BEVEZETŐ</u>	3
1.1	<u>A fenntartó távlati koncepciója az óvodával kapcsolatban</u>	5
1.2	<u>Az óvoda nyitva tartása, csoportjai, személyi és tárgyi feltételei:</u>	5
2	<u>Az óvodai helyi nevelés alapelvei</u>	7
2.1	<u>Óvodai Nevelésünk célja</u>	8
3	<u>AZ ÓVODA NEVELÉSI FELADATAI</u>	111
3.1	<u>Az egészséges életmód alakítása</u>	12
3.2	<u>Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés</u>	16
3.3	<u>Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása</u>	21
4	<u>AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI</u>	24
4.1	<u>Az óvodai élet megszervezése</u>	24
4.2	<u>Napirend</u>	26
4.3	<u>Hetirend</u>	27
4.4	<u>Ünnepek</u>	29
4.5	<u>Rendezvények</u>	30
4.6	<u>Az óvodai csoportok szervezése és a gyermekek fejlődésének nyomon követése</u>	31
4.7	<u>Az óvodai nevelés tervezése</u>	32
4.8	<u>Az óvoda kapcsolatai</u>	33
5	<u>AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI, ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI</u>	36
5.1	<u>Játék</u>	36
5.2	<u>Verselés, mesélés</u>	39
5.3	<u>Ének, zene, énekes játék, gyermektánc</u>	42
5.4	<u>Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka</u>	466
5.5	<u>Mozgás</u>	48
5.6	<u>A külső világ tevékeny megismerése</u>	522
5.7	<u>Munka jellegű tevékenységek</u>	577
5.8	<u>A tevékenységekben megvalósuló tanulás</u>	588
6	<u>ALAPELLÁTÁSON KÍVÜLI SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK</u>	622
7	<u>A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK</u>	633
8	<u>KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE</u>	666
9	<u>A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE</u>	688
10	<u>Legitimációs záradék</u>	71

1. BEVEZETŐ

„S z e r e t e t b ő l , s z e r e t e t b e .”

Szeretettel ajánljuk a Ballószögi Csillagszem Óvoda pedagógiai programját azoknak a szülőknek, akik úgy döntöttek, hogy legféltebb kincsük nevelését, e program alapján dolgozó óvodapedagógusokra bízzák. Köszönjük, hogy bizalmuk által részesei, segítői, kísérői lehetünk megannyi egyéni „csillagocska” fejlődési csodájának, „csillagszemük” nyitogatásának.

Mint tudjuk, a kisgyermekkorban megélt élmények, a folyamatosan biztosított szabad játék, a mozgás, a nyugalom, az élszóval mondott mese, a napi mondókázás, az örömteli éneklés, a felhőtlen szabad alkotás, egy életre velünk tartanak. Ezek az emlékek úgy bevésődnek a személyiségbe, hogy a későbbi életszakaszokban bármikor előhívhatók segítségként, támaszként, vagy megerősítésként. Ezért ezen fejlődési periódusban nagyon fontos, hogy a gyermek gyermekként, és ne kis felnőttként, netán előrehozott kisiskolásként létezzen, mert akkor az esetleges látszateredmények ellenére, később jelentkező magatartászavarok alakulhatnak ki.

Az életkori sajátosságok figyelmen kívül hagyása, a fejlődés siettetése, később károsan hathat a tanulási képességekre is. Ezért az óvónői módszertani kultúra sajátos eszközeivel, a külvilággal egységben ugyan, de *a gyermeket óvó-védő, gyermek léptékű világot teremtve* végezzük munkánkat, az idevonatkozó legfontosabb jogszabályokra támaszkodva.

Pedagógiai Programunkat a hosszú évek alatt kialakított nevelési szokásainkra, értékeinkre alapozva állítottuk össze.

Egyediségét eddigi eredményes nevelési gyakorlataink, helyi és környezeti adottságaink, lehetőségeink és az általunk tudatosan választott módszerek adják. Nevelésünket a szeretetteljes, befogadó családi légkör, a gyermekek egyéni képességeik szerinti nevelése - fejlesztése, a gyermekek iránti tisztelet és szeretet, az örömteli élmény gazdag mindennapok megteremtése határozza meg.

Ennek szellemiségében, a *mozgásra*, mint az óvodás gyermek egyik alap tevékenységére építve neveljük a hozzánk járó gyermekeket. Mindennapjainkban ehhez hívjuk segítségül többek között a Vitamintorna, és a Magyar mozgáskotta módszerét.

Nevelő- oktató munkánk a hazai eredményes óvodapedagógiai hagyományokhoz illeszkedik, beépítve az alternatív irányzatokból azon elemeket, melyek szervesen illeszkednek mindehhez, s amellyel nevelőtestületünk azonosulni tud.

Gallóné Farkas Éva
óvodavezető

Szőkéné Szél Emma
intézményvezető-helyettes

Legfőbb célunk:

- * *a gyermekek személyiségének harmonikus fejlesztése az óvodai nevelés egészében és egyéni szükségletükhöz igazodva,*
- * *a kimenet szemlélet érvényesítése mellett az iskolaalkalmasság elérése több év alatt (fokozatosan, de különösen az utolsó évben), egyéni tempóban.*

Tesszük mindezt a családokkal együtt úgy, hogy az egyéni- és életkori sajátosságokat maximálisan szem előtt tartjuk.

A magyar közoktatás politika kiemelt feladatként kezeli az iskolát megelőző kisgyermekkorú fejlesztést. Ezért pedagógiai programunk átdolgozása, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának kiadásáról szóló 363/ 2012. (XII.17.) Kormányrendelet kihirdetését követően többször is megtörtént.

Óvodánk két telephelyen, Kecskemét vonzáskörzetében barátságos falusi környezetben helyezkedik el. Egyesíti magába a vidéki óvodák valamennyi jó tulajdonságát.

- családi, nyugodt hangulat,
- szülők, pedagógusok, gyermekek élő, szoros kapcsolata,
- ezen alapokon kialakuló bizalom, mely a nevelés hatékonyságát nagymértékben segíti,
- az önkormányzat és az intézmény napi közvetlen kapcsolata.

Az alapító okiratban megjelölt, maximálisan felvehető gyermeklétszám: 185 fő

Csillagszem Óvoda: 140 fő

Karácsonyi Óvoda: 45 fő

HELYZETELEMZÉS

Szociokulturális háttér:

Óvodáink Kecskemét vonzáskörzetében, Ballószög külterületén – Karácsonyi Óvoda: telephely III. körzet 71. - és Ballószög központjában (Zrínyi utca 2.) helyezkednek el. A családok nagy

része újonnan épített családi házakban lakik, míg a többiek régebbi, de szintén kertes házakban élnek.

A gyermekek szociokulturális háttere átlag feletti, többségük rendezett körülmények között él, a szülők többsége dolgozik. A hátrányos helyzetűek aránya 2%-ra tehető. Tény, hogy ez itt a vidék, és nem érezhető az urbanizált világ minden káros hatása, de a globális média áttöri a vidéki, kisközösségi lét mentő-védő falait is. Ezen védő falak megőrzésére keressük a megoldásokat. Az általános társadalmi problémák, mint például *a zaklatott, és a fogyasztásra, teljesítményre összpontosító életmód következtében az emberi kapcsolatokban jelentkező ellaposodás, felszínesezés*; így a családok válsága, az alapvető, igazodási pontot jelentő értékek háttérbe szorulása, a mi gyermekeink nevelkedésének szűkebb és tágabb társadalmi közegeiben is megtapasztalhatók.

Ugyanakkor a családok 93%-a szokott rendszeresen valamilyen mozgásos - kirándulás, sport, néptánc- tevékenységet végezni.

Más kulturális környezetből bevándorló családok gyermekei csak nagyon ritkán kerülnek óvodáinkba. Sajátos elfogadó környezetünkkel, tudatos pedagógiai tevékenységünkkel, mely az esélyegyenlőség megteremtését segíti, igyekszünk valamennyi hátrányt kompenzálni.

1.1. A fenntartó távlati koncepciója az óvodával kapcsolatban

Ballószög Község Önkormányzata továbbra is biztosítani kívánja a községben élő családok számára az óvodai nevelést, mint alapfeladatot.

1.2. Az óvoda nyitva tartása, csoportjai, személyi és tárgyi feltételei:

Ballószögi Csillagszem Óvoda

Az óvoda 2 telephelyen működik:

Székhely: 6035 Ballószög, Zrínyi u. 2.

Telephely: 6035 Ballószög, III. körzet 71.

Csoportok száma székhelyen: 6

Telephelyen: 2

Nyitva tartás mindkét telephelyen: 6.30-17 óráig (napi 10,5 óra heti 52,5 óra) jogszabályban meghatározott csoportonkénti 2 óra átfedési idővel.

Személyi feltételek

Óvodapedagógusok:

17 fő óvodapedagógus, ebből 1 fő függetlenített vezető

Ebből:

- főiskolai végzettségű: 13 fő,
- felsőfokú végzettséggel 4 fő rendelkezik.

Az óvodapedagógusok közül:

- szakvizsgázott 6 fő / 2 fő közoktatás vezető, óvodai szakértő, fejlesztési szakirányú
- ebből egyéb képesítéssel rendelkezik: 2 fő/ óvodai szaktanácsadó,
- egyéb képesítések: 2 fő/ komplex mozgásterápiás fejlesztő, Waldorf intenzív továbbképzés.

A státuszon szereplő pedagógusok közül: 2 fő Mester fokozattal rendelkezik.

Nevelő munkát közvetlenül segítő alkalmazottak

1 fő óvodatitkár, érettségivel és mérlegképes könyvelői végzettséggel rendelkezik.

8 fő szakképzett dajka / 6 fő szakmunkás, 1 fő főiskola – ebből dajka képzettséggel 7 fő rendelkezik.

2 fő pedagógiai asszisztens is segíti az oktató- nevelőmunkát / 2 fő érettségivel rendelkezik, ebből 1 fő pedagógiai, 1 fő gyógypedagógiai asszisztensi végzettséggel.

Óvodánkba a Kecskeméti Szakszolgálattól óraadó logopédus jár a gyermekekhez, heti 3x3 órában, amely nem elegendő gyermekeink számára.

Református és katolikus hitoktatást is igényelhetnek a szülők minden intézményünkben heti egy alkalommal, amelyhez a feltételeket biztosítjuk.

Tárgyi feltételeink:

Tárgyi feltételeink megfelelnek az eszközjegyzékben megjelenő előírásoknak.

A székhely óvodában a mindennapi szabad játék, mozgás feltételek maximálisan adottak, kiemelten büszkék vagyunk a gyermekek fejlődését, tanulását támogató környezetünkre.

Ebben az épületben fejleszteni szükséges még az udvari homokozás, és a teraszon végezhető tevékenységek feltételeit árnyékolókkal.

A Karácsonyi Óvodában a fűtés korszerűsítése, nyílás zárók cseréje, gyermek mosdó teljes felújítása valósult meg.

Infrastrukturális hiányosságaink: tornaszoba, nevelői szoba, szertár és a dolgozókat kiszolgálóhelyiségek.

Kiemelkedő tényezőnek tartjuk a gyermekeket körülvevő környezetet.

Ezért egységes, harmonikus színvilág és stílus alkalmazásával egészítjük ki a barátságos, szeretetteljes légkört.

Meleg, nyugtató színek, puha, ízléses textíliák, értéket közvetítő képek, illusztrációk, praktikus bútorok, egyszerű, áttekinthető tájékoztatások, amelyre törekszünk mindkét épületben. Eszközeink, játékaink gondos válogatással a gyermekek játék tevékenységét, mozgás fejlődését és a spontán tapasztalatszerzést, tanulást is segítik.

Fontosnak tartjuk azt is, hogy aki óvodáinkba belép, érezze, és ezáltal tudja, hogy akik itt dolgoznak, igényesek a szépre, a jóra, a gyermekek esztétikus környezetére is.

2. AZ ÓVODA HELYI NEVELÉSI ALAPELVEI

Óvodai nevelésünk *az elfogadó, befogadó, bátorító nevelés irányzatához áll legközelebb*, ezért ezen elvek mentén végezzük munkánkat.

Minden elv felett legfontosabb: olyannak fogadjuk el, és úgy szeretjük a gyermeket, hogy majd önmagát is szeretni tudja.

Alapelv megismerni és megérteni a gyermeket, magatartását, és azt a környezetet, amiben megjelent ez a viselkedés.

Figyelembe vesszük, hogy magatartása nemcsak viselkedés, hanem helyének megteremtését jelenti a világban.

- A gyermek, fejlődő személyiség, ám közösségi lény is, ezért óvodánkban alapelv, hogy mi felnőttek, pedagógusok, szeretetteljes gondoskodással fordulunk, mint egyéniség felé minden tevékenység közben, és segítjük őt az óvodai közösségbe való beilleszkedésben (individualizálva szocializálás).
- Különleges védelem - testi, lelki - illeti meg az óvodásokat életkori és egyéni sajátosságaikból eredendően, az óvodai nevelés teljes időtartamában.

Ezt elsősorban az óvodapedagógus személye, szakértelme biztosítja, egyéni esetekben speciális szakember- pszichológus, gyógypedagógus, gyermekvédelmi támogatásával kiegészítve.

- Mivel a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, *az óvoda, mint intézmény, kiegészítő, megerősítő, hátránycsökkentő szerepet tölt be, melynek feladatát, formáit külön fejezet taglalja.*
- Óvodánkban a nevelés és a pedagógiai tevékenység a gyermekek teljes személyiségének kibontakoztatására irányul, vagyis a *harmonikus személyiség fejlesztést* tarjuk szem előtt, elsősorban a *mozgás, a beszéd fejlesztés és az érzelmi intelligencia súlypontja mellett.*
- Az óvodás gyermek *elsődleges tanulási formája az utánzás, a szociális tanulás a cselekvéses, spontán játékos tapasztalatszerzés, s a kérdéseire adott válaszok, a kísérletezés, felfedezés, próbálgatás, és a gyakorlati problémamegoldás.*
- Az óvodapedagógus mindezeket figyelembe véve tudatosan készül a fejlődés támogatására, vagy a fejlesztés, tanulás kezdeményezésére, s mindeközben *személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a folyamatot.*
- Pedagógiai tevékenységünk során arra törekszünk, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel vehessen részt az óvodai tevékenységekben, természetesen az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével (hátránykompenzáció, differenciálás).
- Figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelveit, és szükség esetén a nemzetiségi óvodai nevelés irányelveit.

2.1. Óvodai nevelésünk célja

Nevelésünk célja, értékeink, óvodaképünk

Az óvodai nevelés során kiemelkedő jelentőségű, és meghatározó a pedagógus személyisége, mely minta, modell a gyermek számára. Nagyon fontosnak tartjuk a nevelő munkát segítő alkalmazottak munkáját is, s azt a mintát, melyet ők közvetítenek a gyermekek felé. Hisszük, hogy kiegyensúlyozott, örömteli pedagógus tud harmonikus, boldogságra képes gyermeket nevelni.

Nevelőtestületünk célja:

- az értékmegőrzés, és néhány érték felvállalása (a magyar óvodapedagógia hagyományaira építés, az egyéni- és életkori sajátosságok maximális figyelembevételével),

- a gyermek megismerése elsősorban a család, mint elsődleges nevelési szintéren keresztül,
- a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézményeként, a gyermek mindenekfelett álló érdekét figyelembe véve hároméves kortól az iskolába lépésig, **a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztése, örömteli óvodáskor biztosítása,**
- készségeiknek és képességeiknek életkor specifikus alakítása elsősorban a játékon, a mozgáson, és a sokszínű tevékenység rendszeren keresztül,
- **Az óvó-védő, szociális funkció előtérbe helyezése mellett az iskolai alkalmasság elérésének tudatos, közvetlen és közvetett eljárásokkal és egyéni ütemben való segítése. Az iskolára való előkészítés fokozatosan, de különösen a gyermek utolsó nevelési évében elengedhetetlen feladatunk.**
- szociális környezetből eredő hátrányok csökkentése,
- elfogadó, befogadó, bátorító nevelésével, érzelmi biztonságot nyújtó, derűs szeretetteljes légkörével olyan környezet teremtése, melyben gyermek és szülő egyaránt jól érzi magát.
- BTMN, SNI esetén az inkluzív pedagógia alapelveinek szem előtt tartása.

Nevelésünk alapja:

A gyermekek személyiségének megismerése, az egyéni fejlesztés tudatos megtervezése, az egyéni érési ütem figyelembevételével. Mindez az óvodai nevelés egészében és folyamatában valósul meg, az egyéni fejlődési naplóban pedig rögzítésre kerül.

Mindezt a **mozgáson, sokszínű tevékenység rendszeren, műveltség tartalmon** keresztül úgy valósítjuk meg óvodánkban, hogy **elegendő teret, időt adunk a semmi mással nem helyettesíthető szabad játéknak.**

Célunk, a családokkal együttműködve, nevelésüket kiegészítve - szeretet, biztonság, gyermekközpontúság és az egyéni érés figyelembevételével-, az óvodáskor végére *testileg, lelkiileg, érzelmileg érett, egészséges önbizalommal rendelkező, közösségi együttműködésre képes gyermekek útjukra bocsátása.*

Pedagógiai tevékenység rendszerünk, a gyermek személyiségéhez igazodik.

Környezetünk, módszereink segítik, támogatják a gyermekek mozgásfejlődését, spontán tapasztalat szerzését, a tanulási képességek megalapozását, környezettudatos magatartásának kialakulását.

Sajátosságunk, egyben értékünk a falusi környezet adta minden lehetőség kihasználása a gyermeki tanulás, tapasztalatszerzés élménygyűjtés mellett, és a város közelsége által biztosított kulturális tevékenységekbe való bekapcsolódás.

Helyi lehetőségek:

- lovas kocsizás, lovaglás, tanyalátogatás, kemencében sütés, gyümölcs szüret. A nagy családok, a szorosabb emberi, munka kapcsolatokból eredő minta követése stb. helyben
- Círóka Bábszínház látogatás, Természet Háza, Planetárium, kiállítások látogatása, kirándulás az Arborétumba stb. kecskeméti helyszíneken.

Specialitásunk az érzelmi intelligencia megalapozása, melyet már az anyás beszoktatás is szolgál, mert ma már kutatások támasztják alá, hogy ez is a boldogulás záloga a tudás mellett. Ezt segíti az „Illatos mesék” rendszeres alkalmazása, valamint a **Vitamintorna** egyes elemei is.

A legnagyobb hangsúlyt a *mozgástevékenységre, és foglalkozásra helyezzük*, mert a mozgás az óvodás gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája a játék mellett.

Hetente többször mozognak zenére, mely felszabadultságot, *élményt* jelent a fejlesztő hatás mellett. Megtanulnak **lazítani**, és példát mutatunk a problémák humoros megoldásra is.

„Zöld óvoda” „Madárbarát” óvoda, „Biztonságos óvoda” címének jogán a környezettudatos magatartás alapjait rakjuk le.

Mіндеzen célokhoz, feladatokhoz, nevelőtestületünk és a nevelőmunkát segítő alkalmazottak képzettsége, szemlélete, az óvoda családias hangulata adott.

Megvalósítani kívánjuk a tehetség korai felismerését, gondozását, az inkluzív szemléletet; *feltételeinktől függően* sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztését, ahol a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés, és bizalom övezi.

Esetlegesen más országból hozzánk érkező (migráns), és etnikai nemzeti kisebbséghez tartozó gyermekek nevelésében tudatosan törekszünk az önazonosság megőrzésére, ápolására, erősítésére, az emberi jogok, és alapvető szabadságuk védelmére. (műveltség tartalom, ünnepek, hagyományok)

Gyermekkép

A gyermek, mint ember, mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi és szociális lény egyszerre.

Alapelv: minden gyermek magas színvonalú, szeretetteljes nevelésben részesül, úgy, hogy kiemelkedő adottságaira építve képességei fejlődjenek, a meglévő hátrányai csökkenjenek.

A gyermekek „mindenekfelett álló érdekét” figyelembe véve, olyan gyermekek nevelésére törekszünk, akik itt az óvodában egymással együttműködve, örömmel, önfeledten tudnak tevékenykedni.

Ehhez az életkorukból, és egyéni sajátosságaikból adódó szükségleteikhez igazodva biztosítjuk

- * mozgásigényük kielégítését
- * szeretetre való igényük megélését
- * egyetemes, és hazai kultúra értékeinek megismerését
- * egészséges életvitelük és környezettudatos magatartásuk megalapozását
- * szenzitivitásuknak megfelelően biztosítjuk a megfelelő műveltség tartalmakat, ének, mese, alkotás vágy, kíváncsiság- valamint kreativitásuk, és lelki szükségletüknek megfelelően a semmi mással nem helyettesíthető szabad játék feltételeit.
- * biztonságot, keretet, eligazodást adó norma és szabály rendszert (napirend, heti rend, „kevés számú” óvodai, és csoport szabályok)

Vidáman, felszabadultan, hosszantartóan, később önálló ötletek alapján, a többiekkel együttműködve tudnak játszani.

*Életkoruknak, egyéni érési ütemüknek megfelelő mozgáskultúrával, ismeretekkel, képességekkel rendelkeznek. Megismerkednek az egészséges életvitel, és a környezettudatos élet- Zöld óvoda- alapjaival. Szívesen és kreatívan kezdeményeznek maguk is tevékenységeket, - énekelnek, mondókáznak, fogócskáznak stb.- többnyire vidámak, bátrak, *kellő küzdő képességgel rendelkeznek, nyitottak az új ismeretek befogadására.**

Ismerik, betartják az óvoda, és a közösségi lét néhány nagyon fontos szabályát.

3. AZ ÓVODA NEVELÉSI FELADATAI

A gyermeket különleges védelem illeti, tisztelet, elfogadás, szeretet övezi és az így kialakult kölcsönös bizalom segítségével, szabadon fejezheti ki önmagát.

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az egészséges életmód alakítása intézményünk közös kiemelt nevelési területe.

Minden nevelési évben a prioritáson túl is fontos szerepet kap az óvodák közötti tapasztalatcsere, szakmai bemutató ezen a területen.

Az „egészségnevelési hónap” projekt keretében több alkalommal nyitott óvodánk kapuja a szülők és az iskolák nevelői számára is. Az aktuális projekt minden évben a nevelési terv és munkaterv része.

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- * az egészséges életmód alakítása,
- * az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- * az anyanyelvi, - értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása, ezen területeken a személyes kognitív és szociális kompetenciák alakítása.

3.1. Az egészséges életmód alakítása

Cél:

A gyermekek egészséges életvitelének megalapozása.

A program akkor hatékony, ha teljes körű, azaz áthatja óvodai nevelésünk egészét, ideértve közvetlen partnereinket is.

Feladat:

Rendszeres tudatosítás, felvilágosítás, tapasztalás az egészséges életmód elemeiről:

- * balesetvédelem,
- * az anamnézisben szereplő betegségek figyelemmel kísérése, lehetőség szerint a gyógyulási folyamat segítése (ételallergiák, allergia),
- * személyi higiéné biztosítása,
- * lelki higiéné megteremtése (kacagás, mozgás, lazítás, csend),
- * egészséges táplálkozásra ösztönzés,
- * mozgás, gerincbarát életvitel megalapozása (mozgás, Vitamintorna, tiszta vízfogyasztás fontossága),
- * egészséget választó képesség fejlesztése.

Ezen programot, feladatokat, nyomon követhető, mérhető módon kezeljük /egyéni fejlődési napló/.

Óvodánkban az életritmus, a táplálkozás, a testápolás, az öltözködés, mozgás, edzés, pihenés, alvás megszervezésével, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel és az ezen alapuló szokások kialakításával biztosítjuk a megfelelő életmódot.

A program tartalma:

- egészséges és biztonságos környezet teremtése, balesetmegelőzés, segítségnyújtás
- egészséges táplálkozásra törekvés,
- a gyermekek gondozása, személyi higiéné
- mentálhigiéné /az óvodáskor lelki sajátosságainak védelme/
- elegendő idő, hely és eszköz biztosítása mozgásigényük kielégítéséhez, mindennapos mozgás – a Karácsonyi Óvodában is a torna szoba hiánya ellenére.
- egészségmegőrzés szokásainak alakítása, kiemelve lelki egyensúlyuk védelmét, feltételeinek megteremtését,
- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése, a testi képességek, a harmonikus összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése az óvodai nevelés egész folyamatában
- szükség esetén speciális gondozó, prevenció és korrekciós testi nevelési feladatok ellátása érdekében a megfelelő szakemberhez történő irányítás.
- egészséget választó képesség alakítása
- egészséges életvitel alapjainak lerakása
- környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó ismeretek nyújtása néhány szokás alakítása, környezettudatos magatartás alakítása, megalapozása
- egészséget károsító tényezők felismerése, kerülése

Óvodapedagógus attitűd:

- Elfogadás, befogadás, mintaadás, tudatosítás,
- személyre szabott pozitív megerősítés, támogató magatartás.

Az óvodapedagógus feladatai:

- gondoskodjon a gyermek gondozásáról, az egészségmegőrzés szokásainak alakításáról, testi szükségleteinek kielégítéséről,
- alakítsa a gyermekek személyes önállósági kompetenciáit, ezzel alapozza meg reális önbecsülésüket, önbizalmukat,
- törekedjen az óvodai és családi gondozási szokások összehangolására,
- törekedjen a kulturált és egészséges élet feltételeinek megteremtésére,
- biztosítsa a rendszeres szellőztetést a csoportszobában,
- mutasson az óvónő hiteles magatartást, mintát, példát a gyerekeknek és a kollégáknak is, kapcsolataiban a pozitív irányultság és a konstruktív megoldás legyen domináns,

- fordítson különös figyelmet a hátrányos szociokulturális körülmények közül érkező gyermekek fejlődésére, gondozási szokásaik megalapozására, problémás esetben kérje szakember segítségét,
- mélyítse el a gyermekkel a kapcsolatot tisztálkodás közben, beszélgessenek, nevezze meg a testrészeket, alakítsa a testfogalom képzetét,
- teremtsen meg az intimitást bizonyos szituációkban, - tisztálkodás, beszélgetések- s így is nyújtson biztosságot, odafigyelést a gyermekeknek,
- a fokozatosság elvének betartásával törekedjen arra, hogy a gyermekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségleteiket, végezzék tisztálkodási teendőiket,
- alakítsa rugalmasan a gyermekek napirendjét, *biztosítsa a folyamatoságot* és a megfelelő életritmust,
- ügyeljen a kulturált étkezés feltételeinek meglétére, szokások betartására, / textilterítő, porcelán étkezés, ízléses terítés, jó hangulat, folyamatos kiszolgálás stb./,
- nagycsoportban novembertől fokozatosan vezesse be a kés, villa használatát, amely erőteljesen fejleszti a szem-kéz koordinációt is,
- *biztosítsa a gyermekeknek a nap bármely időszakában tiszta, szűrt ivóvizet,*
- tegyen meg mindent a balesetek megelőzése érdekében, figyeljen a gyermekek egészséges és biztonságos környezetére,
- alakítsa és fejlessze a gyermekek tisztaság iránti igényét,
- *kezdemenyezzen különböző mozgásos tevékenységeket, amelyek elősegítik a gyermek mozgásigényének kielégítését és harmonikus mozgásfejlődését,*
- *végezzen minél több tevékenységet szabadban a gyermek edzettségének biztosítására /szenzomotoros fejlesztés, Gergely Ildikó mozgásanyag, Mozgáskotta, Vitamintorna és egyéb mobilis eszközök alkalmazása a nap bármely szakaszában/,*
- biztosítsa elegendő időt, eszközt a mindennapi levegőzés és udvari mozgás lehetőségére,
- segítse megfelelő eszközökkel és módszerekkel a harmonikus és összerendezett mozgás, és a testi képességek fejlődését (Ayres terápiás eszközök, mobil csúszda, trambulín stb.),
- rossz idő esetén is, udvari levegőzés hiányában szellőztetéssel, mozgásos játékokkal, tornaszobai, és teljes körű csoportszobai mozgással is teremtsen lehetőséget a gyermek mozgásigényének kielégítésére,
- szervezzen rendszeresen játékokat, kirándulásokat, tapasztalatszerző sétákat a faluban és környékén,
- szervezzen látogatást az orvoshoz, gyógyszertárba, védőnőhöz, piacra, zöldségboltba megismerve munkájukat. Az ott szerzett tapasztalatokkal, és további ismeretekkel a

betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásait, az egészséget választó képességet alakítsa, ösztönözze,

- ismertessen meg a gyermekekkel néhány egészséget, környezetet károsító tényezőt, ösztönözze ezek elkerülésére,
- fektessen hangsúlyt a test és érzékszervek védelmére, például: öltözködéskor, zsebkeendő használat,
- *alakítsa ki a nyugodt pihenés fizikai és mentális feltételeit: szellőztetés, csend, elalvás előtti élő szóval elmondott mese, altatók dúdolása, halk zene, közvetlen jelenlét, simogatás,*
- figyelje folyamatosan a gyermekek testi- lelki állapotát, problémás esetben tegye meg a szükséges intézkedéseket,
Biztosítsa – a szülők egyetértésével – heti több alkalommal a gyümölcs és zöldségnapot.
- Szervezzen mozgásos programot közösen a szülőkkel (játékos családi délután).
- ha szükséges vonjon be megfelelő szakembereket, prevenciós és korrekciós testi nevelési feladatok ellátására,
- segítse kialakítani az óvodások közreműködésével, a gyermekek szüleinek egészséges életmódra való igényét,
- alakítsa ki a gyermek egészségnevelésének, egészségének védelmére, edzése érdekében derűs, nyugodt, érzelmi biztonságot nyújtó légkört,
- fordítson nagy figyelmet a gyermekek lelki állapotára, annak oldására, feszültségeik feldolgozására /szabad játék, mese, ének, báb, lazítás zenére/,
- szervezzen mentálhigiénés, csoportfejlesztő játékokat.

A fejlődés jellemzői az óvodás életkori szakasz végére (Sikerkritériumok)

A gyermekek:

- önállóan mosnak kezet, használják a körömkéfért,
- önállóan mosnak fogat, a fogápoló szereket tisztán tartják,
- önállóan használják a WC-t,
- önállóan öltöznek, vetkőznek, többségük kis segítséggel tud cipőt kötni,
- ruhájukat, polcukat rendben tartják,
- szükség szerint használják a zsebkeendőt,
- betartják a kulturált étkezés szabályait,
- helyesen használják az evőeszközöket,
- ügyelnek az étkező asztal esztétikumára,

- meg tudnak nevezni néhány egészséges táplálékot,
- megfelelő sorrendet tartanak a tevékenységek között,
- szokásukká válik a rendszeres tisztálkodás, kulturált étkezés,
- ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére,
- felismerik életkorukhoz mértén az egészségüket károsító tényezőket,
- tapasztalatokat, ismereteket szereznek az egészség megőrzéssel kapcsolatban,
- felismerik az egészséges életvitelhez szükséges viselkedésformákat, tevékenységeket, élelmiszereket,
- viselkedésükben megjelennek a környezettudatos magatartás elemei,
(környezet óvása, figyelése, víz, villany takarékoság, állatok, növények szeretete gondozása, kiskert gondozás, udvar takarítás)
Testi képességeik életkoruknak megfelelően fejlettek, mozgásuk harmonikus, egyre összerendezettebb.
- szeretik a mozgásos tevékenységeket, melyben többnyire bátrak, ügyesek,
- tudják, miért fontos a mozgás, a vízivás, a jókedv, a lazítás, a csend,
- fejlődnek önvédő, és önellátó képességeik- egészség, önállóság - fizikai önkiszolgálási képességek.

3.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvoda az első közösségi szintér, ahol a gyermek hasonló életkorú társakkal van együtt. A szocializálódás szempontjából ez döntő jelentőséggel bír, és hosszú távú kihatásai vannak.

Az óvodás gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Fontos, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, viselkedése modellértékű a gyermek számára.

Az érzelmi intelligencia megalapozása, már az anyás beszoktatással kezdetét veszi, és nagymértékben járul hozzá a tudás mellett a gyermek majdani eredményes harmonikus felnőtt korához.

Szociális és személyes kompetenciák alakítása, mely eredményeként beilleszkedik a kisebb közösségbe, később a társadalomba.

Célunk: a közösségi szabályok megismertetése által közösségben együttműködni tudó, egyéniségüket megtartó gyermekek nevelése.

Ehhez szükséges alapvető erkölcsi normák, tulajdonságok megalapozása.

Egészséges énkép megalapozása.

Feladat:

- * Érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott szeretetteljes légkör biztosítása.
- * A mindennapos mesélés által élethelyzetek, azok lehetséges megoldásai, emberi tulajdonságok bemutatása.
- * Toleráns viselkedés megalapozása.
- * Közös élményekre épülő, közös tevékenység gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül önállóságának, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) szokás- és normarendszerének megalapozása.
- * Mintaadás az óvodapedagógus-gyermek, gyermek – dajka, gyermek – gyermek kapcsolatát jellemző pozitív attitűdre.
- * *Óvodánk egyszerre segíti a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlesztését és én tudatának alakulását, teret adva a közösségen belül önkifejező és önértékelő törekvéseinek.*
- * Annak elfogadására, megértésére neveljük a gyermekeket, hogy az emberek különböznek egymástól.

Programunkban kiemelten kezeljük az óvodához szoktatás kérdését, amely természetesen magába foglalja a gyermekek befogadását.

Beíratást követően az új szülőknek szülői értekezlet keretében tartunk tájékoztatást az óvodai életről, helyi sajátosságainkról.

Ezt követően családlátogatás keretében ismerkedünk meg a gyermekkel, családjával, annak közvetlen környezetével. (Amennyiben azt a külső tényezők lehetővé teszik, például koronavírus miatt kialakult helyzet).

Óvoda kezdéskor a fő elv: folyamatosság, fokozatosság.

A beszoktatás a gyermek igénye, az óvodapedagógus meglátása szerint a szülővel együtt történik. Az anyás beszoktatást szorgalmazzuk, de ez esetben is a szülő dönt (amennyiben az

anyás beszoktatást a külső tényezők lehetővé teszik, például koronavírus miatt kialakult helyzet).

- folyamatosan, legalább egy, átlagosan két héten keresztül ismerkednek az óvodai élettel,
- az óvodában töltött időt folyamatosan növeljük (1-2 óráig, majd az udvari játékig, ebédidőig az első héten),
- az óvodában történő alvás lehetőleg egy hét óvodában tartózkodás után kezdődik meg, amikor már van kötődés az óvó nénihez, gyermekekhez,
- a gyermekek kedvenc játékukat, biztonságukat fokozó tárgyakat magukkal hozhatják,
- ezen idő alatt lehetőség szerint mindkét óvodapedagógus a csoportban tartózkodik.

Óvodapedagógus attitűd:

- A gyermeknek és környezetének teljes megismerésére alapozás.
- Az eltérő szükségletek, fejlődési tempó tolerálása.
- Nyugodt, türelmes, együttműködő, vidám légkör teremtésének képessége.
- Nevelési módszer, szemlélet váltásának képessége.
- Elfogadás, pozitív megerősítés, bátorítás, következetesség, pedagógiai optimizmus, tapintat.

Az óvodapedagógus feladatai:

- fejlessze a gyermekek személyes kompetenciáit: bizalom, alkalmazkodás, önbizalom,
- *teremtsen olyan szituációkat, kezdeményezzen olyan játékokat, ahol fejlődik érzelmi tudatosságuk, önismeretük, önértékelő képességük,*
- fektessen hangsúlyt az akarati tulajdonságok alakítására, (önkontroll, alkalmazkodás gyakoroltatása),
- alakítsa fokozatosan, életkorhoz mérten a felelősség vállaló képességet,
- emelje ki, és ösztönözze a kezdeményező készséget, az optimizmust, a jó megoldásra törekvést,
- segítse elő, hogy a gyerekek könnyen beilleszkedjenek az új környezetbe, közösségbe,
- rendszeresen játsszanak közösséget építő játékokat,
- teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek megismerje szűkebb, tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére,
- használja ki a mesélés, bábozás adta lehetőségeket (népmesék, didaktikus mesék),

- teremtsen olyan barátságos légkört, hogy a hátrányos szociológiai környezetből jövő gyerekek is felszabadultan tevékenykedjenek, és érzelmileg kiegyensúlyozottá váljanak,
- ismerje fel a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű (halmozottan hátrányos helyzetű), elhanyagolt gyermekeket, akiknek nevelése speciális ismereteket, sajátos, egyéni törődést igényel,
- szükség esetén irányítsa őket megfelelő szakemberhez (logopédus gyógypedagógus, pszichológus, konduktor, nevelési tanácsadó, mozgásterapeuta). /Ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberek/.
- segítse a kiemelkedő képességű gyermekek beilleszkedését,
- szervezzen közös élményekre épülő tevékenységeket óvodán belül:
 - születésnapok névnapok ünneplése,
 - saláta, gyógytea, stb. készítés a gyermekekkel,
 - közös készülődés, barkácsolás, részvétel minden évszakban az aktuális jelenségekre, hagyományokra, ünnepekre. / Márton nap, Luca nap, Farsang, madáretetés, stb., melyet óvodánk programja alapján készült projektjeink, valamint a „csillagfényes ünnepek” „csillagösvény rendezvények” tábla tartalmaznak.
- *óvodán kívül:* szüret, tanyalátogatás, kirándulások, lovas kocsikázás, orvosi rendelő, bolt, könyvtár, Planetárium, Vadaspark és kulturális rendezvények látogatása.
- alakítson ki a szülőkkel olyan partneri kapcsolatot, hogy a felmerülő problémákat egymásban bízva próbálják megoldani,
- segítse a gyermekek szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, engedjen teret önkifejező, önértékesítő törekvéseinek,
- fejlessze empátikus képességüket,
- a felmerülő konfliktusok esetében hagyja az önálló megoldások keresését, a meggyőzés és megegyezés, a spontán döntés kompetenciájának alakítását,
- teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégítse természetes társas szükségleteit, nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.
- hagyja a gyermekeket önállóan dönteni, választani,
- segítse elő a "mi" tudat alakulását, éreztesse a közös tevékenység örömét,
- segítse elő a gyermek erkölcsi tulajdonságainak – együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség – és akaratának, önállóságának, önfegyelmének,

- kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának kialakulását, szokás- és normarendszerének megalapozását a gyermekeken keresztül a szülőkre is hatva,
- biztosítsa a gyerekeknek a szabadidős tevékenységek közötti szabad választást,
 - tartsa tiszteletben a családok világnézeti és vallási szokásait, és nevelje a gyermekeket arra, hogy az emberek bár különböznek egymástól, ezt elfogadva a hasonlóságaikon keresztül kapcsolódnak egy közösséghez,
 - alakítson ki a csoporton belül hagyományokat, közösségi szokásrendszert, érvényesítse a differenciált bánásmódot,
 - minden gyerekeket ösztönözzön arra, hogy önmagához képest fejlődjenek,
 - tartsa számon a születésnapokat, ünnepeljék azokat közösen, tanítsa a gyerekeket hosszan hiányzó társaik számon tartására, azokat látogassák meg.

A fejlődés jellemzői az óvodás életkori szakasz végére (Sikerkritériumok)

A gyermekek:

- egészséges, korukhoz mért önkontrollal rendelkeznek, önbizalmuk, tartásuk van,
- korukhoz mértén reálisan értékelik magukat,
- értik, érzik a metakommunikatív jelzéseket egymástól és a felnőttől,
- életkoruknak megfelelő érdekérvényesítő képességgel rendelkeznek,
- vannak barátaik, jól érzik magukat a közösségben, ragaszkodnak egymáshoz,
- várják az ünnepeket, a közös tevékenységeket,
- udvariasan közlik kívánságaikat, kéréseiket,
- a csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják, köszönnek, tisztelettel viselkednek a felnőttekkel,
- a játékot és a többi eszközt megosztják társaikkal,
- számontartják társaik hiányzását, érdeklődnek utánuk,
- igénylik a kialakult szokás- és normarendszer alkalmazását,
- konfliktus helyzetben önállóan megpróbálnak egyezkedni, dönteni, megoldást találni,
- alapvető erkölcsi tulajdonságaik megjelennek: érdeklődés egymás iránt, együttérzés, segítség felajánlás stb.,
- szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre,
- képesek: az együttérzésre, együttműködésre, megértésre, önzetlenségre, figyelmesek, segítőkészek, elfogadóak,

- akaratí tulajdonságaik, érzelmi tudatosságuk folyamatosan fejlődik: alkalmazkodás, önállóság, önfegyelem, megbízhatóság, lelkiismeretesség, kitartás, feladattudat, szabálytudat.

3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció-helyes mintaadással- az óvodai nevelés egészében kiemelkedő jelentőségű. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben átélük a családhoz, kisebb közösségekhez és a nemzethez való tartozást. Az anyanyelv önkifejezési forma és egyben kapocs, mely jelen van életük minden mozzanatában.

Gyakori mondókázással, mindennapos meséléssel, énekléssel, hagyományápolással, - népi dalos játékokkal a gyermekek intenzívebben részesülnek az anyanyelv élményében.

Logopédiai feladatok: beszédhibák szűrése, dyslexia veszélyeztetettség szűrése, szükség esetén logopédiai megsegítés (nagy csoport).

Cél:

Önmagát, gondolatait, érzelmeit kifejezni és megértetni, másokat meghallgatni tudó gyermekek nevelése.

Érthető, tiszta, megfelelő tempójú, és hangsúlyú kommunikáció.

Életkori és egyéni sajátosságok mellett megvalósuló sokoldalú, értelmi fejlesztés.

Feladat:

Az anyanyelvi fejlesztés mindennapos, mindent átható jellegének biztosítása.

Változatos tevékenységrendszeren keresztül ismeretek, jártasságok, készségek alakítása.

Az anyanyelvi nevelés magában foglalja:

- a gyermekek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartását,
- a metakommunikáció alakítását,
- a gyermekek meghallgatását,
- a gyermeki kérdések támogatását,
- az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére nevelést,
- tapasztalatok, élmények verbális kifejezésének biztosítását,
- az óvodapedagógus minta értékű beszédkulturáját,

- új szavak, kifejezések (szókincs) elsajátítását,
- mesehallgatás kezdeményezését,
- megfelelő irodalmi értékkel bíró gyermekversek gyakorlását,
- „könyves környezet” biztosítását.

Meggyőződésünk, hogy a kellő nyelvi fejlettséggel, szövegértelmezéssel rendelkező gyermekek lesznek képesek az alap kultúrtechnikák elsajátítására – az értékek befogadására.

Az anyanyelvi nevelés fokozott előtérbe hozása, ezen belül:

- ⇒ a verbális, és nonverbális kommunikáció, mint kompetencia fejlesztése, különös figyelemmel a beszédértés (meseértés), és megértetés, beszédészlelés fejlesztésére, külön tervezéssel.

Az anyanyelvi nevelés azért is kiemelt jelentőségű terület, mivel a nevelés tartalmi eszközein keresztül hat és valósul meg, ezért valamennyi területtel szoros kapcsolatban áll. A szociokulturális háttér miatt is fontos jelentőségű óvodánkban. Segíti a gyermekek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermekek iskolai tanulásának zökkenőmentes megkezdését. A fejlesztésnek a gyermekek élményeihez kapcsolódva, és tapasztalatszerzéssel egybekötve lehet értelme.

Az anyanyelvi nevelésünk részét képezi:

- anyanyelvi játékok,
- dramatikus játékok,
- népi dalos játékok,
- népmese,
- népzene, népdal,
- bábjáték,
- külső világ tevékeny megismerése,
- hagyományápolás, - őrzés, - teremtés.

Elsősorban a mindennapi szabad játék, beszélgetés és mese az a terület, amelyen keresztül az anyanyelv eljut a gyerekekhez.

Értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása /tanulás lásd későbbi fejezet/

- a tanulási zavar veszélyeztettség korai szűrése és kompenzálása, s az ehhez szükséges személyi és tárgyi feltételek megteremtése,
- a kiemelkedő képességű, esetlegesen korai tehetség jeleit mutató gyermek differenciált fejlesztése,
- tudásvágy megalapozása,
- a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, és az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezés, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése,
- a gyermekek érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődésének segítése,
- pozitív személyiségjegyeinek megalapozása.

Az értelmi fejlesztés cselekvéses formán keresztül kerül megvalósításra. Kihasználjuk az irányított játékban rejlő összes fejlesztési lehetőséget, és domináns szerepet kap a szervezett, kötött foglalkozásokkal szemben. Ezek során, a gyermekek a különböző tevékenységekben és élethelyzetekben szerzett tapasztalatokat és ismereteket alkalmazhatják, gyakorolhatják.

Óvodapedagógus attitűd:

- Példaértékű, tiszta, helyes, szép beszéd,
- Elkötelezettség a mindennapos anyanyelvi fejlesztés mellett,
- Beszélgető helyzetek, biztonságos légkör megteremtése,
- Elfogadás, kezdeményezés, ösztönzés, együttműködés.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a kapcsolatteremtésben-, és tartásban tudatosan alkalmazza eszközként a verbális kommunikáció mellett a nem verbális kommunikációt,
- alakítson ki a gyerekekkel szeretetteljes viszonyt, jó csoportlégkört, mert ez a beszédkapcsolatok kialakulásának alapja,
- türelmesen és figyelmesen hallgassa végig a gyermekek mondanivalóját,
- ismerje, szeresse anyanyelvét, fejlessze anyanyelvi kultúráját,
- beszélgessen sokat a gyerekekkel, válaszoljon kérdéseikre - alkalmazza az értő figyelmet,
- figyeljen a beszéd, szöveg megértés, mint kognitív kompetencia fejlesztésére,
- bővítse a gyerekek szókincsét, fejlessze a mondatalkotást és a párbeszédkészséget,

- illesszen be a nevelési napok folyamán minél több anyanyelvi játékot,
- lépjen fel határozottan a nyelvi pongyolaság ellen,
- próbálja serkenteni az alig vagy keveset beszélő gyerekek beszédkedvét, dicsérje, bíztassa őket,
- *ösztönözze a gyerekeket élményeik elmesélésére,*
- mondanivalója hiteles és elfogadható legyen a gyerekek számára,
- figyeljen fel a beszédhibákra, s ha szükséges, kérje szakember segítségét.

A fejlődés jellemzői az óvodás életkori szakasz végére (Sikerkritériumok)

- beszédük tiszta, érthető, kivéve egyéni eltérés, fogváltás miatti beszédhiba,
- gazdag szókincsük segítségével gondolatait érzelmeit mások számára is érthető módon, és hitelesen fejezi ki,
- szívesen, örömmel beszélgetnek egymással és a felnőttekkel,
- meghallgat, megért másokat,
- beszéd tempójuk, hangerejük megfelelő,
- egyszerű szóbeli feladatokat, kéréseket megértenek,
- minden szófajt használnak, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkotnak,
- fonéma hallásuk egyre pontosabb,
- egyre jobban képesek az elsajátított ismeretek szándékos felidézésére, elmondására,
- képesek rövid, 4-5 mondatos történetet szóban visszamondani a kulcsszavak alapján /Kanizsa teszt/,
- képről összefüggően tud beszélni,
- képesek sorrendiség tárolására -3-4 elem-vizuálisan és akusztikusan is.

4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

4.1. Az óvodai élet megszervezése

Az óvoda teljes nyitva tartásában óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel, helyi Pedagógiai Programunk alapján.

(2020. augusztus 30-án módosítás lépett életbe e területen: 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról **33/B. § (5)** Ha az óvoda reggel 8.00 óra előtt vagy a délutáni időszakban nem fejlesztő, iskola-előkészítő vagy más, kifejezetten

nevelési jellegű foglalkozást szervez, ezen időszakokban a gyermekek felügyeletét nevelő-
oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy is elláthatja).

Az óvodapedagógusok és a nevelőmunkát közvetlen segítő alkalmazottak munkája az óvodai
nevelés egészének eredményességét kell, hogy támogassa.

Valljuk, hogy amennyiben lehetséges, a napi élet folyamán szükséges a pedagógiai asszisztens
és/vagy dajka folyamatos jelenléte a csoportszobában és az óvodapedagógus munkájának
(közvetetten) történő segítése.

Alapja a folyamatos napirend és a keret jellegű, rugalmas heti rend, mely hozzájárul a
gyermekek egészséges fejlődéséhez.

*Az óvodában minden tevékenységre elegendő időt kell biztosítani a gyermekek nyugodt,
kiegyensúlyozott fejlődése érdekében.*

Az óvodai élet megszervezésének másik fontos pillére az óvodai ünnepek és rendezvények,
mert e köré szerveződnek legtöbb esetben az óvodai fejlesztési, és műveltségi tartalmak.

Alapvetően a felesleges várakozásokat kiiktatva, folyamatosan szervezzük a napi óvodai életet.
Ugyanakkor valljuk, hogy nem kell kiküszöbölni minden csoportos várakozást, főleg a
nagyobbaknál. Az egészséges személyiség fejlődésének az is velejárója, hogy cselekvésük
motívumait fokozatosan egymás alá tudják rendelni. Ezáltal tevékenységeiket késleltetni
tudják, a rövid várakozással járó, helyzeteket képesek lesznek türelemmel elviselni.

A folyamatosság elve a következő tevékenységekben valósul meg:

- igény szerinti tízóraiás és a zavartalan szabad játék, párhuzamosan zajló
tevékenységek egyidejű jelenléte a napirend szerint,
- a levegőzés és az udvari játék megkezdése,
- készülődés az ebédeléshez,
- lefekvéshez készülődés,
- felkelés életkori, a biztosítható egyéni szükségleteikhez és a napirendhez igazodva, ám
a közösségi lét szabályait betartva,
- uzsonna,
- az óvónő által kezdeményezett tevékenységbe való bekapcsolódás.

A hetirend tartalmazza a Pedagógia Programban megfogalmazott célok, feladatok megvalósulást segítő rendszeresen visszatérő, megfelelő időtartamú, és párhuzamosan is végezhető tevékenységeket, valamint a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú, (5-35 perces) csoportos, esetenként mikrocsoportos foglalkozásokat.

4.2. Napirend

Napirend		
Tevékenységek, és kezdő időpontjuk 2,5-3-4 évesek	Tevékenységek, és kezdő időpontjuk 5-6-7 évesek	Egyéb tevékenységek foglalkozások
<p>Gyülekezés, szabad játék, 6.30-tól</p> <p>7.30-tól - 11.45-ig</p> <p>SZABAD JÁTÉK, azon belül bármikor, az óvodapedagógus által pedagógiailag helyesnek vélt időpontban, tevékenység, foglalkozás kezdeményezés, szervezett tanulás, mindennapos mozgás komplex módon kötött, kötetlen formában, (a kezdeményezések és a játék nagy része az időjárásnak megfelelően, természetes környezetben, a szabad levegőn, és az óvoda játszóudvarán történik). 11.45-től- 12 óráig előkészület az ebédhez.</p>	<p>Gyülekezés, szabad játék, 6.30-tól</p> <p>7.30-tól - 11.55-ig</p> <p>SZABAD JÁTÉK, azon belül bármikor, az óvodapedagógus által pedagógiailag helyesnek vélt időpontban, tevékenység, foglalkozás kezdeményezés, szervezett tanulás, mindennapos mozgás komplex módon kötött, kötetlen formában, (a kezdeményezések és a játék nagy része az időjárásnak megfelelően, természetes környezetben, a szabad levegőn, és az óvoda játszóudvarán történik). 11.55-től- 12 óráig előkészület az ebédhez.</p>	<p>Logopédia,</p> <p>Hittan,</p> <p>Mesélő dallamok,</p> <p>Illatos mesék</p> <p>alkalomszerűen, illetve hetirendnek megfelelően.</p>
12 órától ebéd.	12.15-től ebéd.	-----
12.35-től-13 óráig öltözködés, testápolás.	12.50-től kb. 13 óra 10-ig testápolás, öltözködés.	-----
13 órától, élőszóval mondott mese, altatódal, dúdolás, vagy lazítást segítő zene, pihenés, alvás.	13 óra 10-től, élőszóval mondott mese, altatódal, dúdolás, vagy lazítást segítő zene, pihenés, alvás.	-----

15 órától folyamatos felkelés, öltözködés, testápolás uzsonna.	14.45- től folyamatos felkelés, öltözködés testápolás, uzsonna.	-----
15.40-tól 17 óráig, játék, egyéb szabadon választott tevékenység.	15.30-tól 17óráig játék, egyéb szabadon választott tevékenység.	Sakk nagycsoportosoknak hetente egyszer szülői igény szerint a Csillagszem Óvodában.

A Napirend 10-15 perces különbséggel tartható az őszi, téli, tavaszi, nyári időszakban.

Kiemelt szerepet tulajdonítunk a gondozásnak is, az óvodapedagógus ebben a folyamatban is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

4.3.Hetirend

A hetirend irányvonal és rugalmasan változik.

	2,5- 3- 4 – évesek	5 évesek	5-6-7 évesek
Kötetlen Hely, idő, részvétel)	Külső világ tevékeny megismerése; Rajzolás, mintázás, kézimunka; Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Verselés, mesélés	Verselés, mesélés	Verselés, mesélés
Kötött (hely, idő, részvétel)	Déli pihenés, és elalvás előtti mese.	Déli pihenés, és elalvás előtti élő szóval mondott mese.	Déli pihenés elalvás előtti élő szóval mondott mese.
	Mindennapos mozgás (Kb.7-10 perc) Tornatermi mozgás egyszer kb. 15-20 perc. (Csillagszem Ó.)	Mindennapos mozgás (Kb. 10 -15 perc) Tornatermi mozgás egyszer kb. 20-25 perc.	Mindennapos mozgás (kb. 15-20 perc) Tornatermi mozgás egyszer, Kb.25-30 perc 6-7 éveseknek

			kétszer, melyből az egyik lehetőség szerint a Vitamintorna módszerével valósul meg.
<p>Kötött-kötetlen, hely idő részvétel szempontjából, vagy</p> <p><i>alkalomszerűen kötelező,</i></p> <p>illetve a hely kötött: idő részvétel választható, de egy ciklus, vagy pl. héten, a pedagógus megítélése szerint kötelező.</p> <p>Gyermek szempontjából: kötelezően választható</p> <p>Helyszínen vezetett foglalkozás hely, idő, részvétel: kötelező. Pl. séta az erdőbe.</p>		<p>Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka;</p> <p>Külső világ tevékeny megismerése,</p> <p>Ének, zene, énekes játék gyermektánc,</p> <p>Verselés, mesélés.</p>	<p>Rajzolás, mintázás, festés, kézimunka;</p> <p>Külső világ tevékeny megismerése,</p> <p>Ének, zene, énekes játék gyermektánc,</p> <p>Verselés, mesélés.</p>
Időtartam	10-15 perc	15-20-25 perc	25-30 -35 perc

Az óvónő által felkínált tevékenységek többnyire kötetlenek és választhatóak hely, idő, részvétel szempontjából.

A szervezett, és kötött mozgás hely, idő, részvétel szempontjából kiscsoportban novembertől heti egyszer, középső csoportban heti egy, nagycsoportban heti két alkalommal kötelező. A kisméretű csoportszobák, illetve a nagyobb létszám esetén a tornaszoba is balesetveszélyes. Amennyiben lehetséges, javasolt a mozgást csoportbontásban végezni.

A Karácsonyi Óvodában rossz idő esetén a statikus mozgásokra helyezük a hangsúlyt, illetve az udvari mozgás lehetőségére itt még nagyobb hangsúlyt fektetünk.

Alkalmanként szervezés, és hely hiánya miatt „kötött”: mese, ének-zene.

Valljuk, hogy a pedagógus meglátása szerint alkalmanként, majd egyre többször részt kell venni bizonyos tevékenységekben minden gyermeknek, az idő azonban többször választható- mikro csoportos foglalkozások.

Nagycsoportban fokozatosan növekszik a foglalkozások, kezdeményezések időtartama, és a nap folyamán, vagy azon a héten- témák, projektektől függően, valamikor lehetőleg be „kell” mindenkinek kapcsolódnia a tevékenységbe.

4.4."Csillagfényes” ünnepeink

„Csillagfényes” ünnepek			
ALKALOM	2,5-3-4 évesek	5-6-(7) évesek	részben osztott
Születésnap	zárt, csoportos folyamatos	zárt, csoportos, folyamatos	zárt, csoportos, folyamatos
Mikulás	csoport/épület, szép ruha, zárt	csoport/épület, szép ruha, zárt	csoport/épület, szép ruha, zárt
Karácsony	csoport/épület, szép ruha, zárt	csoport/épület, szép ruha, zárt	csoport/épület, szép ruha, zárt volt dolgozóink részvétele
Farsang	zárt, csoport/ épület önkéntes beöltözés, élő népzenevel	nyílt, csoport/épület önkéntes beöltözés, élő népzenevel	zárt-nyílt, csoport/épület önkéntes beöltözés, élő népzenevel

Március 15-e	zárt, csoportos, ünneplő ruha	zárt, csoportos, ünneplő ruha	zárt, csoportos, ünneplő ruha
Húsvét	zárt, csoportos, szép ruha	zárt, csoportos, szép ruha	zárt, csoportos, szép ruha
Anyák napja	csoportonként nyílt óvodai egyenruha	csoportonként nyílt óvodai egyenruha	csoportonként nyílt óvodai egyenruha
Búcsúzó kirándulás	nincs	nyílt, csoportos	középső csoportosok, nagyok, nyílt, csoportos

4.5. „Csillagösvény” közös rendezvényei

Alkalm	Óvoda	Óvodán kívül	3-4 évesek	5-6-7 évesek	Családok
Szüreti nap		X		X	X
Szüret		X		X	
Őszi kirándulás, és vagy Állatok világnapja		X		X	
Baba-mama találkozók alkalomszerűen	X				1-2 évesek a községben
Magyar népmese napja	X		X	X	alkalomszerűen
Mesélő dallamok	X		decembertől	X	
Állatok világ napja	X	X	X	X	
Vadaspark		X		X	
Luca nap	X		X	X	X (esetenként változó)
Adventi családi délután	X		X	X	X
Karácsony	X		X	X	Csillagnemzettség

A víz világnapja	X	X	X	X	részben
Egészség hónap (jan. vagy febr.) Gyógyító bocsok program	X	X	X	X	X (délutáni programon)
Föld, és vagy Víz világnapja					
Kukucsáló	X				leendő óvodások
Óvoda-iskola rendezvények	X	X		6-7 évesek	X
Gyermeknap	X	X	X	X	X
Búcsúzó az óvodától	X		X	X	
Búcsúzó kirándulás		X	X	X	X

4.6. Az óvodai csoportok szervezése, és a gyermekek fejlődésének nyomon követése

A csoportszervezés alapelvei:

Óvodapedagógusaink a homogén és részben osztott csoportszervezést részesítik előnyben, amelynek indokai a következők:

Fejlődés lélektani szempontok és (a maximális csoport létszámok) miatt a heterogén csoport létrehozása nem segíti kellőképpen a gyermekek fejlődését, illetve a pedagógus munkáját - egyszerűen az alapfeltételek hiánya és az eltérő gyermeki szükségletek miatt. A részben osztott csoportot életkorilag megfelelő, lehetőleg egyenlő arányú életkori elosztással kell megszervezni, lehetőleg átlag és nem maximális létszámmal.

Szempontok:

- a már meglévő, működő csoportok szerkezete- különös tekintettel a várhatóan iskolába lépőkre,
- a csoportszoba mérete, felszereltsége,
- a jelentkezők életkora, egyéb egyéni sajátossága, szociális háttere,
- a pedagógus személyisége, beállítottsága.

Óvodánk sajátossága, hogy két telephelyen működik, ezért elkerülhetetlen a Karácsonyi Óvodában a részben osztott csoportok szervezése.

A felvételtől és épületbeli- valamint csoportbeosztásról az óvoda vezetője dönt a szülői szervezet véleményének kikérésével és a nevelőtestület egyetértésével.

A szülők kérései a jó szándék mellett is, csak addig a mértékig vehetők figyelembe, míg a személyi, tárgyi feltételek ezt engedik, és a nevelőmunkát nem veszélyeztetik.

4.7. Az óvodai nevelés tervezése

Kötelező pedagógiai dokumentumok:

- Helyi Pedagógiai Program,
- Pedagógus elvárás rendszer,
- Éves munkaterv alapján munkaközösség, és szakmai teamek munkaterve,
- Éves beszámoló a munkaközösség, és szakmai teamek beszámolója alapján,
- Csoport napló,
- A gyermekek egyéni fejlődésének- fejlesztésének naplója,

Pedagógiai tevékenységünket - hozzáadott értékeinket-, és a gyermekek fejlődését dokumentáljuk. A tervezés csak tudatos, fejlettséghez igazodó módon szolgálja a fejlődést. Minden tervezés alapja a megismerés, helyzetelemzés. Nevelőtestületi döntés értelmében a projekt szemléletű tervezéshez való közeledést is kitűztük célul, amely szerint - amikor lehetséges- a kéthetes tervezést szorgalmazzuk.

A csoportnapló az idevonatkozó jogszabály értelmében sorszámozott, bekötött dokumentum.

Dokumentumok, és tartalmuk:

1. Közösségben- csoportnapló,
2. Egyénileg- egyéni fejlődési napló.

Alapja az anamnézis és a gyermekek egyéni fejlettségi szintje.

- bemeneti mérés- egyéni fejlődési napló
- kimeneti mérés - Kanizsa teszt; és a „Fejlődés jellemzői az óvodából kilépéskor”

A naplók tartalmát a 20/ 2012. Emmi rendelet tartalmazza. A részletes tartalom a naplók elején található.

4.8. Az óvoda kapcsolatai

A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában óvodáink nyitottak és kezdeményezők.

A legfontosabb elem a kapcsolatrendszerben az óvoda - család kapcsolata. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés. Ennek formái igen változatosak lehetnek: személyes kapcsolat, szülői munkaközösség választása, szülői értekezletek, fogadó órák közös rendezvények, kirándulások.

Szociális, nevelési funkciója összekapcsolja az óvodát más színterekkel is: bölcsőde, iskola, közművelődési intézmények, speciális nevelési intézmények, orvos, egyház.

Az óvodai nevelőmunka eredményessége nagymértékben függ attól, képes-e az óvodapedagógus a gyerekek fejlődését, mint egységes folyamatot látni. Ebben fontos szerepet tölt be az óvodába lépést megelőző, és az azt követő időszak.

Az óvoda és a család

A gyermek nevelésében a család elsődlegessége vitathatatlan, az óvoda csak másodlagos szocializációs szintér. A családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. A szülő tud legtöbbet a gyermekéről, ő ismeri legjobban a gyermek igényeit, szükségleteit, az óvónő pedig segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. A gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében, a szülő és az óvoda, ezen belül az óvodapedagógus együttműködése elengedhetetlen.

Nagyon fontos a szülő bizalmának a megnyerése, hiszen, ha úgynevezett szoros érzelmi alapú kommunikáció alakul ki a szülő és az óvónő között, ez a gyermekek fejlődését a legoptimálisabb feltételek közé helyezi. A jó kapcsolat záloga a szülők rendszeres, korrekt, tapintatos tájékoztatása a gyermekek fejlődéséről.

A kapcsolattartás formái:

- ♦ Elengedhetetlen a személyes kapcsolatteremtés, a családlátogatás, még az óvodába kerülés előtt.
- ♦ Óvodáinkban az édesanya bevonásával történik az óvodához szoktatása. A rugalmas beszoktatás alkalmas arra, hogy gyermek és szülő együttesen szokjanak hozzá az új helyzethez, elfogadóvá, és befogadóvá váljanak az óvodával szemben.
- ♦ A napi találkozások közvetlenné és eredményesebbé teszi a szülő és az óvodapedagógus viszonyát.

- ♦ A szülői értekezletek, illetve meghívott előadók átfogó képet adnak a nevelés jellegéről, a csoport életéről.
- ♦ A fogadó órákon a saját gyermeke fejlődéséről kap részletes tájékoztatást a szülő. Családi délutánokon kötetlen formában, tevékenység közben adódik alkalom beszélgetésre, információ cserére.
- ♦ A kirándulásokon, Márton napi fáklyás felvonulás, „az egészséges életmód megalapozásában nyújtunk segítséget (kitűnő alkalom arra, hogy a szülők egymással is megismerkedjenek).
- ♦ A gyermeknapon a szülők segítői, és részesei is a játékos délelőttnek.
- ♦ A Szülői Szervezetes megbeszélések részletes tájékoztatást adnak az aktuális témákról, eseményekről.

Az óvoda és fenntartó

A helyi önkormányzattal való kapcsolat munkánkból eredően mindennapos, és partneri kell, hogy legyen! A jó kapcsolat alapja a rendszeres kommunikáció, amelynek megvalósítása a legfőbb feladat. A ránk bízott eszközökkel takarékosan gazdálkodunk.

Az óvoda és az iskola

A helyi iskolával folyamatosan és rendszeresen együttműködünk a kitűzött nevelési célok érdekében. Rendezvényeken való kölcsönös részvétel, szakmai együttműködések.

Az együttműködés színterei:

- * A leendő elsős tanító rendszeres hospitálása az óvoda nagycsoportjában.
- * Az óvodai szülői értekezleteken való részvétel (igazgató, tanító).
- * Egyéb alkalmakhoz kötődő rendezvények:

vers-, mesemondó versenyen való részvétel,
iskolai egészség napba való bekapcsolódás,
óralátogatások,
iskolába hívogató rendezvényeken való részvétel,
továbbképzések közösen az alsós tanítókkal,
óvodásaink felkísérése az első osztályba.

Az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése érdekében folyamatos kapcsolattartás az iskolavezetéssel és az alsós tanítókkal.

Alapelvek:

- ⇒ Kölcsönös nyitottság
 - a másik munkájának alapos ismerete és tisztelete.
- ⇒ Nevelők partneri viszonya
 - szimmetrikusság, egyenrangúság a pedagógiai tevékenységben, egymás munkájának megbecsülése.
- ⇒ Kölcsönös bizalom - problémák felmerülése esetén
 - a megoldások közös keresése, együttes
 - pedagógiai munka.

Az óvoda és a Gyermekjóléti Szolgálat

Rendszeres és folyamatos kommunikáció zajlik az óvodák gyermekvédelmi felelőse és a Gyermekjóléti Szolgálat vezetője között a gyermekek érdekében.

Az óvoda és a logopédus, a Nevelési Tanácsadó, Szakértői Bizottság

Folyamatos kapcsolatban vagyunk a gyermekek optimális fejlődésének érdekében. Nagy segítség számunkra, hogy **amennyiben szükséges**, pszichológus, gyógypedagógus helyben, az óvodában vizsgálja a gyermekeket, segít az iskola alkalmasság megállapításában, vagy a további fejlesztési irány megválasztásában.

Az utazó óraadó logopédusokat a Kecskeméti Szakszolgálat biztosítja számunkra. A hatékonyság növelése érdekében szükség lenne az óraszámok növelésére.

Az óvoda, az orvos és a védőnő

Kölcsönös, rendszeres kapcsolatot tartunk fenn a gyermekek egészségének védelmében.

A védőnőkkel közösen programokat szervezünk az óvodába leendő óvodásaink, és szüleik részére.

Az óvoda és a Közművelődési, és egyéb intézmények

Rendszeresen látogatunk Kecskemétre, az éppen aktuális kulturális rendezvényekre: könyvtár, Ciróka Bábszínház, Természet Háza, Planetárium, Ifjúsági Otthon, Erdei Ferenc Művelődési Központ (Amennyiben azt a külső tényezők lehetővé teszik, például koronavírus miatt kialakult helyzet).

Ezzel hozzájárulunk ahhoz, hogy óvodásaink korosztályuknak megfelelő élménnyel gazdagodjanak.

Az óvoda és a Szakmai Szolgáltatók, Óvó- Tanítóképző Főiskola

A rendszeres kapcsolattartás elsősorban a továbbképzéseket illetően valósul meg.

A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekeket nevelő óvoda kapcsolatot tart az érintett kisebbségi önkormányzatokkal, szervezetekkel.

5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI, ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

5.1. Játék

Cél: A játék, mint alaptevékenység feltételeinek biztosítása, légkör, hely, idő, élmények, eszközök tekintetében. Semmi nem helyettesíti az életkornak ezt a legfejlesztőbb tevékenységét.

Minderre példa adása a szülőknek, tanítóknak többféle módszerrel.

A játék tartalmának, élményének, eszközeinek gazdagítása minden formában.

Feladat:

Az életkornak, egyéni szükségleteknek megfelelő feltételek biztosítása.

Az óvodapedagógus tudatosan alkalmazza az irányítás különböző módszereit- közvetlen, közvetett, szemlélődő-attitűd.

Mivel a játék a kisgyermekkor alapvető legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége - ez nevelésünk leghatékonyabb eszköze. A játékban jelennek meg és fejlődnek azok a sajátosságok, kulcskompetenciák, amelyek később a gyermekek magatartására a játékon kívül is jellemzőek lesznek. A gyermek tapasztalatait, élményeit játssza el sajátos, gyakran átalakított formában. „Így válik a játék kiemelkedő jelentőségű tájékozódó, pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé. A gyermek a külvilágtól és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja.”

„A játék -szabad- képzelettársításokat követően szabad játékfolyamat- a kisgyermek elemi, pszichikus szükséglete, melynek minden nap, visszatérő módon hosszantartóan és lehetőség szerint zavartalan kielégülést kell biztosítanunk”¹

¹ O. N. A. P

A játékot kísérő érzelmek közlésvágyat ébresztenek a gyermekben, - spontán fejlődik motívum elsajátítási képessége-, és itt válnak közelivé és elfogadhatóvá a viselkedési szabályok. A negatív tapasztalatok feldolgozására is szolgál, így csökken a gyermekben a feszültség. A szabad játék megvalósulásával biztosítjuk a gyermekek egyik alapvető szükségletét. A gyermek első igazi játszótársai a családban is és az óvodában is a felnőttek (szülő, illetve óvodapedagógus). A felnőtt teszi lehetővé a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását.

Hatása a gyermekek személyiségére felbecsülhetetlen értékű, feláldozni semmilyen más tevékenység érdekében nem lehet.

Óvodapedagógus attitűd:

- Bekapcsolódó, ösztönző, elfogadó, szemlélő, kezdeményező, inspiráló, együttműködő, megerősítő, időnként irányító.

Az óvodapedagógus feladatai:

- figyelje a játék folyamatát, játsszon együtt a gyerekekkel szükség és igény szerint, és így tanítsa meg a játék szokásaira, saját példaadással is.
- biztosítsa az egész nap folyamán a szabad játék túlsúlyának érvényesülését, ezáltal spontán hagyja megjelenni, fejlődni személyes szociális és kognitív kompetenciáit.
- biztosítson olyan légkört, hogy szabadon, önfeledten játszhasanak a szabályok betartásával. Tudatos jelenlétével biztosítsa az indirekt irányítás felelősségét.
- támogató, serkentő, ösztönző magatartásával biztosítsa az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását.

Olyan játékközpontú környezet kialakítása, ahol:

- ⇒ az egész hely a játéknak van alárendelve, a gyermek számára természetes és nem feltételhez kötött,
- ⇒ a gyermek az óvodapedagógus mellett egyenrangúan alakíthatja a játékkörnyezetét, az eszközöket saját igényeihez alakítva,
- ⇒ a gyermek saját játszókönyezetet hozhat létre, amelyben személyisége és annak változásai visszatükröződnek,
- ⇒ a játék szabályait az alakítja, hogy a játék folyamán jelentkező problémák megoldása a gyerekekkel közösen történjen,
- ⇒ lehetőség van a saját értékek megmutatására, az önkifejezésre, a környezet alkotó felhasználására.

- segítse a gyerekek önállóságát, önértékelését a játéktevékenységekben is,
- törekedjen arra, hogy az egész óvodai nap folyamán sokféle játék indulhasson, szerveződhessen, s a gyermekeknek lehetősége legyen arra, hogy a megkezdett játékot több napon keresztül játszassák,
- serkentse a közös játék kibontakozását,
- alakítsa úgy a feltételeket, hogy különböző életkorú és fejlettségű gyerekek is együtt játszassanak,
- a játék közben adódó veszélyhelyzetek megoldása pozitívan alakuljon, hogy a gyermek közérzete félelemmentes legyen,
- belátása szerint tegye lehetővé, hogy elsősorban a kisebbek kedvelt otthoni tárgyait is behozhassák az óvodába,
- bővítse olyan *esztétikus kivitelű, saját készítésű eszközökkel a játékok választékát, amelyek tartalmassá teszik a játékot,*
- gondoskodjék olyan „*előhívó kellékek*” *elhelyezéséről a gyermekek környezetében, amelyek intenzív élményfeldolgozáshoz vezethetnek,*
- gondoskodjék olyan eszközökről, kellékekről, anyagokról, tárgyokról, amelyek lehetővé teszik, hogy saját maguk is készítsenek játékokat, megoldásokat, cselekvési kombinációkat keresve,
- álljon állandó érzelmi és intellektuális kapcsolatban a gyermekkel,
- nyújtson minél több élményt, lehetőséget a tapasztalatok szerzésében, amelyek a gyerekek szerepjátékát gazdagítja, pszichikus funkcióit fejleszti,
(orvosi rendelőbe, gyógyszertárba, boltba, Mézes- mázas cukrászdába stb.)
- jelenlétével nyújtson a játék közben is biztonságot, esetleg védelmet agresszív vagy szorongó gyerekeknek és szükség esetén velük szemben is,
- a játékok elrakását, a rendrakást kezelje rugalmasan,
- *biztosítsa, hogy a jó idő beálltával az udvari játékok minél tartalmasabbak legyenek,*
- *biztosítson feltételeket a mozgás, a prevenció, és képességfejlesztő játékokhoz,*
- igyekezzék az elmélyült, és folyamatos játék védelmében valamennyi zavaró körülményt kiiktatni,
- biztosítson lehetőséget a különböző játékfajták feltételeihez:

gyakorló játék

szimbolikus - szerepjáték

barkácsolás

dramatizálás, bábozás

konstruáló játék
szabály játék
mozgásos játék

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére (Sikerkritériumok)

A gyermekek:

- a szimbolikus játékokban, és a konstruálás játékokban a gyakorlójátékokat csak azok elemeiként, már nem tartósan alkalmazzák;
- megértik a játék szabályait, betartják azokat, önállóan is képesek szabályalkotásra, *kudarccal feldolgozó újrakezdési képességük kialakul;*
- alkalmazkodásra képesek, tevékenységük akadályoztatása esetén újra és konstruktívan próbálkoznak,
- konstrukciós játékokban elmélyültek, találékonyak, játékeszközökre vigyáznak, megbecsülik a mások által készített alkotásokat, szükség esetén segítenek azok kijavításában;
- játék közben kezdeményezők, együttműködnek társaikkal, képesek megosztani a játékeszközökön, képesek könnyen készíthető eszközt létrehozni a szimbolikus játékokhoz,
- találékonyak, konfliktusaikat próbálják önállóan megoldani,
- tevékenységükben kitartóak, *tudnak elmélyülten, folyamatosan játszani több napig, esetleg 1-2 hétig egy-egy témát, azt önállóan, vagy az óvodapedagógus segítségével megújítani, bővíteni* (cukrászda, orvos, kórház stb.),
- szívesen vállalnak szerepet, de időnként képesek a lemondásra, szerepátadásra is,
- igényükké válik a mozgásos játék,
- játék közben is betartják a közösségi élet, a helyes magatartás alapvető formáit, és az illem alapvető szabályait.

5.2. Verselés, mesélés

Cél:

A mesélés, a mesék által a gyermekek szükségletéhez igazodó világkép alakítás, szemléletmód alakítás. Félelmeik, szorongásaik oldása. Érzelmi biztonság adása, pozitív, negatív élményeik feldolgozása. Vers és mese alkotással, illetve annak mozgással, vagy ábrázolással kombinált módjával a gyermeki önkifejezés megvalósítása.

A gyermekek mentálhigiénéjének védelme.

Feladat:

A gyermekek életkorának megfelelő hosszúságú, és nyelvezetű művek válogatása.

Kisebkeknek napi rendszerességgel szerepeljenek, ölbeli játékos mondókák, rigmusok, mozgással, játékkal kísért versek.

Ez bővüljön folyamatosan hosszabb, bonyolultabb mesékkal.

A nagyobbaknak bonyolultabb több szálon futó cselekménnyel szerepeljenek népmesék, tündérmesék, állatmesék, tréfás történetek. Alváshoz folytatásos történetek, mesék is motiválják a nagyobbakat. Pl. Misi Mókus kalandjai stb.

Igényes irodalmi alkotások válogatása, többnyire népmesei és dajkai hagyományunkból, beemelve az értékes kortárs gyermekköltészet alkotásait is.

Kapcsolódási pontok által komplexitásra törekvés az aktuális témákkal, ünnepekkel, értelmi, anyanyelvi fejlesztéssel. Például: számolós versek stb.

A mesék, versek válogatásánál keressük a „Zöld” tartalmakat, ezzel is erősítjük és megszerettetjük környezetünket, annak élővilágát. Pl. Bartos Erika Dalárda, Weöres S. Zelk Zoltán versei, Fésűs Éva meséi.

Specialitásunk: Illatos mesék

Minden évben az óvodapedagógusok munkaidő beosztása és a gyermekek életkori megoszlása szerint az ”Illatos mesék” idejének, napjainak megjelölésével kerül bemutatásra.

Óvodapedagógus attitűd

- Kifejező, hiteles, szép előadásmód,
- Rövidebb mesék emlékezetből mesélése, az eredeti szófordulatok, kifejezésmódok megtartása mellett.

A mese- képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat. A népi mondókák, népmesék világa sajátos érzelmi hatást hordoznak.

Az óvodapedagógus feladata:

- nyelvileg tiszta és értékes mesét, verset mondjon a gyerekeknek,

- *a mesélést úgy szervezze, hogy az maradandó élmény legyen a gyermekeknek,*
- biztosítson sokféle árnyalt tartalmú változatos hangulatú irodalmi művet,
- a mese és a vers mondásával mutasson be emberi kapcsolatokat, viselkedésformákat, mélyítse az önismeretet, segítse a világ megismerését,
- a mesék, versek, mondókák a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődéshez járuljanak hozzá,
- *a mese életkorilag feleljen meg az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének,*
- a mesélővel való személyes, meghitt kapcsolatban a gyermek érezze magát biztonságban, a meséhez szükséges körülményeket pedagógiai tapintattal, következetes szokás alakítással teremtse meg,
- *a mese hallgatásához, szövegének értéséhez viszonylagos csend szükséges, mely pedagógiai tapintattal, szertartások, rituálék segítségével tud megvalósulni* (furulyaszó, mesepárna, mesére hívó mondóka, gyertyagyújtás),
- lehetőség szerint *alakítson ki állandó mesesarkot, mely melegséget, nyugalmat áraszt,*
- nyugodt mese mondásával oldja a szorongást, segítse a belső képteremtés képességének kifejlődését,
- biztosítson többszöri alkalmat a mese ismétlésére, változatos eszközökkel való feldolgozására (bábozás, dramatizálás stb.),
- keveset, és szimbolikusan szemléltessen, ezzel a belső képalkotást segítve,
- minél kisebbek a gyerekek, annál több rigmust, mondókajátékot, mozgással összekapcsolt mondókákat, dúdolókat, verseket mondjon, ezt kövessék az állathangutánzó és felelgetős mesemondókák, halmozó- és lánc-mesék, versek, verses mesék, majd fokozatosan hosszabbodó, bonyolódó prózai mesék,
- keressen verseket meséket a „zöld óvoda”, „madárbarát” óvoda témákhoz,
- a versek, mondókák ritmusával, a mozdulatok és szavak egységével közös élmény biztosítása,
- a mindennapi verselésben, mondókázásban, mesélésben jelenjen meg a magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, a klasszikus és kortárs irodalmi művek kínálata,
- tanítsa meg gyermeket a mesekönyv használatára és szeretetére, a nagyobbakat juttassa könyvtári élményhez,
- ösztönözze a gyermeket saját vers-, és mesealkotásra, kombinálva mozgással vagy ábrázolással, mert ez az önkifejezés fontos formája,

- biztosítsa a lehetőséget a saját, és egyéb versek előadására társai előtt, ezzel is növelve bátorságukat, kiállításukat, önbizalmukat,
- elalvás előtt mindig élő szóval mondjon mesét,
- önbizalom erősítése a gyermek biztonságérzetének megalapozásával.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére / Sikerkritériumok/

- várják, igénylik, kérik, kellő figyelemmel kísérik, szeretik a mesét,
- képesek 4-5 rövidebb mesét felidézni hívó képek alapján,
- várják, igénylik szeretik a verset,
- képesek négy-öt rövidebb verset felidézni egy-egy kulcsszó, hívókép alapján,
- folytatásos versek, verses mesék, meseregények szárait össze tudják kötni,
- képről önállóan képesek összefüggő mondatokat mondani,
- a mesében elhangzottakról beszélgetnek, az érdekes szófordulatokat megjegyzik,
- ismert mesehőst képesek játékukban megjeleníteni /báb dramatizálás/,
- vigyáznak a könyvre, ismert mesekönyvben megtalálják kedvenc meséiket,
- képesek a mese főbb történéseit visszaadni, esetenként a meseképeket a történés sorrendjében elhelyezni,
- meséket, versikét improvizálhatnak,
- képesek rövid mesét, történetet teljesen, pontosan visszamondani,
- megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik.

5.3. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

Cél:

A közös éneklés, játék örömeinek megéreztetése, sokszínű zenei, és zene-mozgás együttes élményének nyújtása, megtapasztaltatása.

Zenei képességek fejlesztése, a zene szeretetére nevelés.

Fontos eszközként szolgálnak a gyermek zenei anyanyelvének, képességeinek, kreativitásának alakításában az énekes népi játékok és kortárs művészeti alkotások egyaránt.

Az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is a zenehallgatási anyag kiválasztásakor.

Feladat

- * életkornak megfelelő, terjedelmű, és hangkészletű dalok, mondókák választása,
- * változatos zenei tartalmak, élmények nyújtása, például ünnepek alkalmával élő népzene biztosítása,
- * elegendő alkalom és lehetőség biztosítása a gyakorlásra, készségek, képességek fejlesztésére,
- * ének-anyanyelv, ének-zene-mozgás kapcsolódási, és fejlesztési lehetőségeinek maximális kihasználása,
- * az ének szerteágazó hatásának felhasználása. például altatás, relaxáció, motiváció stb.

A zenei nevelésnek sajátos formáló ereje van; egyrészt azért, mert a dal, a zenei érzés hatása szerteágazó, másrészt, mert a zenei anyagban nem a részletek, nem az egyes szavak értelme a fontos, hanem a zenemű egységes jelentése.

A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik.

„... a népdal remek művek tárháza, a jó ízlés iskolája” - mondja Kodály Zoltán (Gyermeknap beszéd 1951). A népi játékok és a népdalok óvodai alkalmazása komoly szerepet játszik az ízlés alakításában és a zenei anyanyelv megalapozásában.

A néphagyományban minden alkalomnak megvolt a maga saját dal- és szokásrendszere. A néphagyományörzés során az óvodában játszható énekes népszokások: Lucázás, pásztorjáték, komatálzás, pünkösdlő, lakodalmás.

Óvodapedagógus attitűd:

- Igényes, változatos zenei anyag közvetítése minden szinten,
- Tiszta szép éneklés a mindennapok során.

Az óvodapedagógus feladatai:

- *énekeljen sokat, legyen az élmény a gyermekeknek,*
- *biztosítson megfelelő minőségű és mennyiségű ritmus hangszert, készítsenek közösen is hangszereket,*
- figyeltesse meg a gyermekkel a közvetlen környezetének hangjait,
- *keltse fel zenei érdeklődésüket, sokféle zenei élmény biztosításával (saját ének, saját hangszer, Mesélő dallamok, CD lejátszó, internetes lehetőségek kihasználása, élő népzene),*

- szerettesse meg a gyerekekkel az éneklést, bátorítsa őket az éneklésre, énekes játékok játszására,
- szoktassa őket a szép, tiszta énekléshez,
- formálja a gyermekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát,
- fejlessze a gyerekek zenei hallását, ritmus érzékét, zenei emlékezetét, játékos zenei alkotókedvét,
- gyakoroltassa rendszeresen és kiemelten az egyenletes lüktetést,
- biztosítsa a gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozását, a néphagyományörzést, és az ének-zenei nevelés színvonalának megőrzését,
- teremtsen meg az alapvető tárgyi feltételeket,
- legyen igénye a zenei önművelődésre és önképzésre,
- a zenei fejlesztést változatos módszerekkel, a gyerekek aktív részvételére támaszkodva szervezze meg,
- *használja ki a jó idő, és az udvar adta lehetőségeket, komplex élmény együttesek nyújtásával tegye a zenei nevelést az óvodai mindennapok részévé,*
- a felhasznált zenei anyagokat igényesen a *gyermekek életkorának és képesség szintjének megfelelően állítsa össze,*
- használja a népi énekes játékokat, az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotásokat
- alakítsa zenei kreativitásukat,
- fejlessze a gyermekek nyelvi képességeit mondókával, zenei képességfejlesztő játékokkal,
- tegye a spontán utánzás kihasználásával az éneklést, zenélést a gyermek mindennapi tevékenységévé,
- a zenehallgatásnál - hosszabb énekelt, vagy hangszeren előadott - dal megválasztásánál vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelésben részesülő gyermek hovatartozását,
- a gyermekekben a hagyományok és a természet iránti fogékonyság megalapozása,
- biztosítson alkalmanként élő zenei művészi előadást,
- az átlag feletti képességű gyermekek képességét külön is gondolja, a tehetség csíráit mutató gyermekeknek mutasson alternatív fejlődési utat, pl. „zeneovi”.

A fejlődés jellemzői óvodás életkori szakasz végére (Sikerkritériumok)

A gyerekek:

- szívesen, és örömmel mondogatnak mondókákat, és spontán is énekelgetnek, szívesen játszanak körjátékokat,
- megismerik, megfigyelik, és felismerik a természet hangjait,
- az éneklés, zenélés részévé válik mindennapi tevékenységüknek,
- tudnak egyenletesen járni, tapsolni és különböző mozgásokat végezni,
- megkülönböztetik az egyenletes lüktetést, a ritmust,
- egyszerű dallamotívumot helyesen énekelnek,
- az óvónő énekelt kérdésére tudnak énekelve válaszolni,
- a mondókákat - az egyenletes lüktetést kiemelve - a magyar beszéd ritmusának megfelelően mondják,
- néhány ismert dalt hallás alapján szöveg nélkül is tudnak énekelni dúdolván, zümmögve,
- felismerik a magas és a mély éneklés közötti különbséget, maguk is tudnak magasabban és mélyebben énekelni, dalt kezdeni,
- ismerik a halk és a hangos közötti különbséget tudnak halkán, hangosan énekelni, tapsolni, beszélni,
- felismernek ismert dallamot dúdolásról, hangszerről,
- figyelik és megkülönböztetik a hangszínek finom eltéréseit,
- a jól ismert dalokat, mondókákat jellegzetes ritmusuk alapján felismerik,
- egyszerű ritmusmotívumokat - kettőt- emlékezetből visszatapsolnak,
- társaikkal tudnak önállóan is térformákat alakítani,
- ütőhangszereket önállóan is használnak,
- hangszerként használnak tárgyakat, játékokat,
- a zenehallgatást figyelemmel kísérik,
- próbálkoznak ritmusmotívum /1-2/ tapsolásával emlékezetből is,
- komolyzenei művekből felismerik az alaphangszereket például dob,
- tudnak gyorsabban- lassabban énekelni, beszélni, járni, tapsolni,
- emlékezetből hívóképek segítségével felidéznek mondókákat, dalos játékokat mozgásformával együtt,
- tudnak néhány – korosztálynak megfelelő – néptánc lépést, mozdulatot.

5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Cél:

A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka sokféleségével való ismerkedés, örömteli kreatív alkotás feltételeinek megteremtése. A finommozgás fejlesztése egyéni fejlettségüknek megfelelően. A szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Feladat:

Életkornak, érettségnek megfelelő technikák alkalmazása,
Örömteli kreatív alkotás, egyéni kifejező képesség feltételeinek megteremtése,
Változatos technikák alkalmazása az óvodai nevelés egészében,
Alkotásvágy felkeltése.

Óvodapedagógus attitűd:

- Változatos, mindennapi feltétel rendszer biztosítása a szabad alkotáshoz,
- A fejlődés segítése, ötletekkel, türelemmel, sok dicsérettel,
- Egyéni ötletek erősítése az uniformizálással szemben.

Az óvodapedagógus feladatai:

- juttassa a gyerekeket *egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelő* képi-plasztikai kifejezőképesség birtokába. Ezáltal kialakítja bennük az elemi képolvasási, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességet.
- a *kisebbeknek naponta biztosítson homokozást, vagy gyurmázási, formázási lehetőséget* (ábrázoló polc, szabadon használható eszközökkel),
- a *kisebbeknek nagy felületet, vastag ceruzát, marok krétát biztosítson, mert először így különül el a kar, csukló mozgás, majd ezt követi az ujjak finomabb mozgása,*
- gazdagítsa a gyerekek képzeletét, élmény- és fantáziavilágát, fejlessze képi gondolkodásukat,
- az építő-ábrázoló, alakító tevékenység segítse a gyerekek tér, formai és színeképzeletének kialakulását, gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlesztését, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását,
- segítse elő a természet színeire, formáira való rácsodálkozással, a művészi rajzok, festmények, szobrok, épületek, népi alkotások nézegetésével a szépség iránti vonzódás és értékelő képesség alakulását,

- *ismertesse meg a gyerekeket a különböző anyagokkal, az eszközök használatával, a rajzolás, festés, mintázás, kézi munka technikai alapelemeivel és eljárásaival,*
- *biztosítson helyet, eszközt, időt egész nap folyamán és a több napon keresztül tartó munkához,*
- *ösztönözze az egyéni kifejezőmódot az uniformizálással szemben, szorgalmazza az önállóságot,*
- *nyújtson lehetőséget vegyes technikák alkalmazására;*
- *teremtsen lehetőséget kollektív munkák készítésére személyiségfejlesztő szerepe miatt;*
- *juttassa minél több természet közeli élményhez (séta), a szándékos képalakító tevékenységhez, segítse őket élményekhez kapcsolódó témajavaslatokkal;*
- *teremtsen lehetőséget – elsősorban ünnepekhez kötöten – éljék át minél gyakrabban az ajándékozás örömét;*
- *teremtse meg az ábrázoló - és konstruáló képesség fejlődéséhez szükséges feltételeket és elegendő időt az alkotáshoz,*
- *kezdje el az esztétikum iránti érzékenység és értékelő képesség kialakítását, gyönyörködjenek saját alkotásaikban,*
- *juttassa egyéni sikerélményhez a gyerekeket, az alkotás szubjektív, nem az eredmény a fontos, hanem a tevékenység öröme,*
- *biztosítsa, hogy a nagyobb játékokhoz szükséges kellékeket maguk alkossák meg,*
- *törekedjen az anyagszerűsége,*
- *biztosítsa az anyagok, technikák, eszközök folyamatos elérhetőségét, sokszínűségét (festés különböző anyagokra, nyomdázás ujjal, tenyérrel, terményekkel, szivaccsal, tépés, vágás, ragasztás, kollázs, mozaik, origami, papírdúc, papírmasé, kasírozás, varrás, fűzés, szövés, fonás, bábkészítés sokféleféppen, karc stb.),*
- *fejlessze igényességüket, finommotorikájukat, kreativitásukat,*
- *biztosítsa, hogy megtekinthessenek egy-egy műalkotást, a népművészet egyes elemeit,*
- *biztosítson helyet és eszközt a homokban rajzoláshoz, a kisebb csoportokban való festéshez, játéktárgy készítéshez.*

A fejlődés várható jellemzői az óvodás életkori szakasz végére (Sikerkritériumok)

A gyermekek:

- örömmel, saját kezdeményezésükre rajzolnak; szeretnek alkotni,
- tudnak egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani,

- elképzelés után, hangulatot kifejezve, változatos formákkal, színekkel rajzolnak, festenek,
- emlékezetből is tudnak témákat megjeleníteni, például mese, vers,
- önállóan és megadott ritmus alapján is tudnak díszítő tevékenységet folytatni,
- bátran, kipróbálják és alkalmazzák a különböző technikákat,
- formákat, tárgyakat mintáznak elképzelés és megfigyelés alapján,
- bátran használják a természetes anyagokat, szívesen kísérleteznek, barkácsolnak,
- ember ábrázolásában megjelennek a részformák, próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével is,
- ceruzatartásuk, ceruzafogásuk fejlődő, vonalvezetésük határozottabb,
- finommotorikájuk látványos fejlődésnek indul.

5.5. Mozgás

„Az élet: mozgás.

Az élet: fejlődés

A fejlődés: mozgás

A mozgás: fejlődés”²

A **mozgás, mint integráló tevékenység** fogja össze, hatja át pedagógiai célkitűzéseinket, feladatainkat.

Tudjuk, hogy a szabad levegő és a kinti játékok személyiségformáló ereje az egyik legnagyobb.

A 3-7 éves korosztály lételeme, és egészséges, testi- lelki fejlődésének alapvető feltétele a mozgás. A gyermek miközben mozog, tapasztalatot gyűjt, fejlődik csont- és izomrendszere, alakulnak mozgáskoordinációs képességei, testi képességei. A gyermek biológiai fejlődése, mozgásfejlődése, elsősorban rendszeres testmozgással, testedzéssel biztosítható, amelyhez mottónk:

„Nincs rossz idő, csak rossz öltözet!”³

Cél:

Mozgáskedvük megőrzése, a mozgás megszerettetése, mozgásigényünk kielégítése, változatos mozgástapasztalat biztosítása által, testi képességeik fejlesztése, az egyes szervek teherbíró képességének kedvező befolyásolása. Mozcás összerendezettség kialakítása. Az egészséges,

² Sófalvi Sándor

³ Gergely Ildikó

gerinccarát életvitel egyik alapjának lerakása (Vitamintorna). A pszichomotorium fejlesztése által tanulási képességek megalapozása.

Feladat:

A szabad levegőn történő mozgás előtérbe helyezése.

Természetes hely-, és helyváltoztató mozgásformák gyakorlásának biztosítása, finommotoros mozgáskészségek alakítása, fejlődésének biztosítása.

Testi képességek fejlesztése, harmonikus mozgásuk formálása, nagy- és kis mozgásuk fejlesztése (mozgáskompetenciák).

A pszichomotoros készségek, és képességek alakítása, formálása, fejlesztése.

Helyes testtartás, gerinccarát életvitel alapjainak lerakása.

Gyermeki személyiségjegyek *-reális énkép-* önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.

Harmonikus személyiségfejlesztés; feszítés, lazítás, „kacagás, kocogás” humor, életkornak megfelelő tudatosítása.

SNI, BTMN státuszú gyermekek differenciált fejlesztése.

Korszerű módszertani ismeretek, elemek beépítése a mindennapi nevelőmunkába (Magyar mozgáskotta, Vitamintorna, Gyermejjóga elemek, Gergely Ildikó módszertana).

Óvodapedagógus attitűd:

- Elkötelezettség a mozgás integráló szerepe mellett,
- Bátorítás, következetesség, konkrét, személyre szabott megerősítés, értékelés,
- Versenyztetés mellőzése, sikerélményhez juttatás,
- Segítségadás, buzdítás,
- Személyes példaadás,
- Hiteles magatartás, humor.

Az óvodapedagógus feladatai:

- tervező munkája során, tekintse alapnak *a mozgás integráló szerepét,*
- *tudatosan, szükség esetén írásban is tervezze meg a mindennapos frissítő testmozgást,*
- alkalmazzon motivációs, játékos, mesés keretet a szervezett mozgásos foglalkozásokon is,

- használja a testedzés minden létező formáját - levegő, napfény, víz - ügyeljen a mozgásformák mennyiségére, rendszerességére, változatos formájára,
- *használja egyéni módon a saját óvodai módszertani segédanyagait, eszközeit,*
- mindennap biztosítson a csoportszobában spontán mozgáslehetőséget is, minimum 3-4 eszköz felajánlása mellett (trambulin, bilibó, billegő, szőnyeg, babzsák, nagyobbaknak Mozgáskotta stb.),
- biztosítson jó hangulatot, örömteli légkört,
- maximálisan vegye figyelembe a gyermekek egyéni szükségleteit, játékos kedvét, mozgásigényét,
- biztosítson a gyermekeknek megfelelő terhelést az aktivitási szintek változtatásával, melyek kedvezően befolyásolják teherbíró- ellenálló képességét, egyes szervek teljesítő képességét,
- fejlessze a gyermekek testi képességeit, *segítse elő a gyerekek helyes testtartásának, szép mozgásának kialakulását, kedveltesse meg velük a szabad levegőn történő testmozgást, a zenére tornázást.*
- tudatosan teremtsen olyan helyzeteket, ahol fejlődik a gyermekek testsémája,
- a mozgáskultúra fejlesztése mellett *segítse a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodó képességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását, például bátorság, kudarc esetén való újra próbálkozás, kitartás.*
- törekedjen játékos formában a kinesztetikus észlelés fejlesztésre,
- fektessen *nagy hangsúlyt a labdázás lehetőségére-mozgáskoordináció kompetencia,*
- *versenyjátékok helyett – amire az óvodás gyermek személyisége nem érett-törekedjen a kooperatív játékok minél szélesebb körű alkalmazására a szervezett mozgások során,*
- teremtsen meg a gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges, jó levegőjű tiszta környezetet, biztonságos, változatos eszközrendszert,
- *törekedjen a változatos formában történő örömteli gyakorlásra (Vitamintorna, Magyar mozgáskotta, zene, báb stb. alkalmazása),*
- segítse a mozgásformák által a szerialitás képességének fejlesztését, például szimbólumok alkalmazásával,
- *alkalmazza rendszeresen a ritmikus intendálás módszerét, mely segíti a koordináció képességének fejlődését,*
- rendszeresen iktasson be egyensúlyérzékelést fejlesztő gyakorlatokat, mely kedvező befolyással van az izomtónus alakulására, a motoros fejlődésre,

- törekedjen a komplexitásra- anyanyelvi fejlesztés, matematikai, zenei tartalmak, melyek beépülnek az óvodai élet egészébe,
- nyáron az udvaron gyakran játsszanak mezítláb (preventív mozgás),
- vigye a gyerekeket játszótérre, teremtsen meg a szánkózás, homokozás feltételeit,
- szervezzen a szülőkkel együtt is mozgásos programokat (Márton napi fáklyás felvonulás, Mozcásos családi délután, kirándulások),
- tudatosan és rendszeresen teremtsen lehetőséget a mozgáskoordináció, az egyensúlyozó képesség, nagyobbaknál a keresztvezett adaptáció és a mozgás közbeni reakciósebesség kompetenciáinak fejlesztésére,
- lásson el prevenció és korrekció feladatokat saját kompetenciáján belül,
- helyes viselkedési normák, gyermeket védő korlátok kialakításával- „kell, lehet, szabad, tilos”, balesetmegelőzés.

A fejlődés jellemzői az óvodás életkori szakasz végére (Sikerkritériumok)

- mozgásukat szándékosan tudják irányítani, teherbírásuk, állóképességük fokozatosan nő,
- mozgástempójuk az adott helyzetnek megfelelő,
- állóképességük koruknak megfelelő,
- egyensúlyérzékük erőteljesen fejlődik,
- tudnak hossz tengely körül gurulni,
- labdát dobnak, elkapnak, pattogatnak,
- helyben ugranak 10-et zárt lábbal,
- előre-hátra ugranak zárt lábbal,
- négyütemű gyakorlatokat koordináltan végeznek,
- tér és időtájékozódó képességük tökéletesebbé válik,
- erőadagolásuk megfelelő (labdázás),
- eszközhasználatuk helyes (kéziszerek, eszközök),
- egyéni eltérésektől függően test dominanciájuk kialakult,
- páros gyakorlatok végrehajtására képesek,
- finommotorikájuk erőteljes fejlődésnek indul,
- téri tájékozódásukra, térbeli mozgásukra az alapvető irányok felismerése, tartása jellemző,
- a teljesítmény belső igényként jelentkezik,
- figyelmük egyre kitartóbb,

- tudnak lazítani pár percig,
- testük arányosan fejlett, teherbírásuk nő.

5.6. A külső világ tevékeny megismerése

Cél:

Változatos, sokszínű tapasztalatszerzés feltételeinek biztosítása azért, hogy elemi ismeretekkel rendelkezzenek önmagukról, és környezetükről (mennyiségi- alaki- nagyságbeli- és téri tájékozódási ismeretek).

A matematikai tapasztalatszerzés célja a felfedezés, a kutatás, a keresés, a kísérletezés, a problémamegoldás. Bővüljenek környezetükhöz fűződő ismereteik. Jelenjenek meg a környezettudatos magatartás alapjai egy- egy attitűdben!

A természet szeretetére, tisztaságára, szépségére, óvására nevelés.

„Zöld óvoda”, „Madárbarát” óvoda, „Biztonságos óvoda” céljainak beemelése a mindennapi életbe.

Zöld Óvoda:

a gyermekek és közvetetten a családok megismertetése a környezettudatos magatartás alapjaival, és a fenntartható fejlődés tartalmával.

Madárbarát Óvoda:

Kerüljenek közelebb Magyarország madárvilágához.

Feladat:

A gyermekek óvodai környezetében „madárbarát” területek, sziklakert, magas ágyás részek kialakítása. Látogatás olyan területekre, ahol gazdagabb a madárvilág (közeli erdők, Kiskunsági Nemzeti Park).

A bennünket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása a mindennapos tevékenységek során.

Az óvodai élet összes tevékenységformájában megnyilvánul a matematikai nevelés.

A néphagyományok, szokások és a családi kultúra értékeinek felfedezése, szeretete és védelme, valamint alkalmazása a gyermekek tevékenységeiben (hagyományok, ünnepek).

A gyermek önálló véleményalkotásának, döntési képességének fejlesztését segítő pedagógiai attitűd megteremtése, a kortárs kapcsolatok és a környezet alakításában.

A nemzeti kultúra, helyi értékek- mézeskalács, kenyérsütés, lótarás, stb.-és Kecskemét város néhány nevezetességének megismertetése.

„Zöld Óvoda” tartalmak megjelenése az óvoda mindennapi nevelőmunkájában.

„Biztonságos Óvoda” tartalmak, a gyalogos közlekedéshez szükséges ismeretek átadása, készségek fejlesztése.

Óvodapedagógus attitűd

- Elköteleződés a „Zöld Óvoda”, és „Madárbarát” óvodai tartalmi tevékenységek mellett,
- Tapasztalatszerzési lehetőségek felkutatása, megszervezése.

Az óvodapedagógus feladatai:

A természet szeretetére, tisztaságára, szépségére, óvására, annak megértésére, abban való eligazodásra nevelés.

- alkalmat biztosít a közvetlen, spontán játékos és érzékszervet foglalkoztató (érezékszervre ható) tapasztalat és ismeretszerzésre, kísérletezésre, önálló próbálgatásra,
- *tervező munkájánál vegye figyelembe a „Zöld Óvoda” Programot, és éves munkatervét,*
- a gyermeket olyan ismerethez, cselekvés általi tapasztalatokhoz juttatja, amelyek segítik számukra környezetük tevékeny megismerését, a világ felfedezését,
- az egészséges életmód fogalmával, az egészség megőrzésének fontosságával és módjaival való ismerkedés többszöri biztosítása (Gyógyító bocsok, orvosi rendelő látogatás stb.),
- neveljen a természet védelmére, a természeti értékek megőrzésére (védett növények és állatok megóvása, környezetszennyezés veszélyeinek megismertetése többek között a Natura 2000 ökológiai hálózat közreműködésével),
- segítse az egészséget választó képesség kialakítását, az egészséget károsító tényezők felismerését,
- felismerteti a kapcsolatot az egészség megőrzés és az orvos gyógyító munkája között,
- segíti kialakítani az óvodások segítségével a gyermekek szüleinek egészséges életmódra való igényét (egészség hét),
- hagyományos témák mellett dolgozzon fel különböző új témákat projekt formában /levegő, tűz, víz, föld /,

- játékos kísérletekkel segítse a különböző témák feldolgozását, megismerését, tapasztalás közben,
- alakítson ki élősarkot, -polcot, ha nincs rá mód, átmenetileg- gondozzák azt közösen a gyerekekkel, például Luca napi búza ültetése,
- mutassa meg a gyermeknek az óvoda környezetében levő intézményeket és azok munkáját (posta, orvosi rendelő, cukrászda, zöldségbolt, könyvtár, iskola, helyi tűzoltóság),
- ismertesse meg a helyi közeli tanyákon folyó hagyományőrző tevékenységekkel: állattenyésztés, lótarás, kenyérsütés,
- *figyeljenek, etessenek madarakat, gyűjtsenek madarakat ábrázoló képeket* (Madárbarát Óvoda),
- *ismertesse meg és gyakoroltassa az elemi gyalogos közlekedés szabályait, a különböző közlekedési eszközöket* (Biztonságos Óvoda),
- *játék és mozgásos tevékenységeken keresztül fejlessze a gyermekek reagáló képességét és reflexeit* (Biztonságos óvoda),
- lehetőség szerint teremtsen alkalmat a tömegközlekedési eszközön való utazásra, Kecskemét város, és a környék néhány jellegzetességének megismerésére (Cifra palota, Színház, Planetárium, Ciróka Bábszínház, Hírös Lovarda stb.),
- gyakoroltassa a közlekedési eszközön való helyes viselkedést,
- beszélgessen a család felépítéséről, funkciójáról, szerepéről a világban, emelje ki a család fontosságát és jelentőségét,
- ismertesse meg a gyermeket a színekkel és árnyalataikkal,
- figyeltesse meg az évszakok körforgását és az időjárás, öltözködés összefüggéseit, az idő múlását, a természet változását (séták, kirándulás az Arborétumba),
- ismertesse meg a gyermekeket a haza, a szülőföld fogalmával, alapvető szimbólumaival (zászló, címer),
- szerezzenek tapasztalatot a helyi sajátosságokról, néphagyományokról, és az itt élő helyi népi- és iparművészek munkájáról (mézeskalácssütő, szőlő, bor gazdálkodó); (Szüreti napok, Lucázás, Márton nap),
- nyújtson spontán, játékos tapasztalatokat, formálja a gyermekek logikus gondolkodását, probléma felismerő- és megoldó képességét, elsősorban játékok és játékos, mozgásos tevékenységek közben,

- fedeztessen fel minél több, változatosabb matematikai összefüggést elsősorban mozgással, képpel összekapcsolva, és a mindennapi élet tevékenységei közben, komplex formában,
- ismertesse fel a tárgyak, személyek tulajdonságait, hasonlóságait és különbségeit, illetve azonosságait,
- alapozza meg a számfogalmukat, számlálással, párosítással, halmazképzéssel, majd összeméréssel, összehasonlítással, bontással,
- a kis számosságú számképek összkép alapján való felismerése jó alapot jelent a számfogalom építéséhez (dobókocka, dominó),
- gyakoroltassa a több kevesebb, ugyanannyi helyes használatát, majd létrehozását,
- gyakoroltassa a sorszámneveket komplexen játékba, és egyéb tevékenységbe ágyazva,
- alakítsa a gyermekek ítélőképességét, a számfogalom megalapozását segítse mérési-összemérési feladatokkal, számképek felismerésével játéktevékenység közben,
- alakítsa a téri tájékozódó képességüket a mindennapos mozgásból kiindulva a síkban való tájékozódásig,
- térben való tájékozódást követően alkalmazzon játékos munkalapokat, a feladatlapokat rejtvényként ismertesse meg a gyermekekkel (Okos bagoly füzetek),
- tükörrel való tevékenységgel segítse a téri percepció fejlődését,
- alakítsa anyanyelvi készségüket a matematikai tartalmú fogalmak megismerésével, helyes használatával.

A fejlődés jellemzői az óvodás életkori szakasz végére /Sikerkritériumok/

A gyermekek:

- ismernek olyan magatartási formákat, szokásokat, amelyek a természet és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek – környezettudatos magatartás (Például nem szemetelünk, elzárjuk a csapot, lekapcsoljuk a villanyt),
- ismerik a viselkedés alapvető szabályait, tisztelik társaikat, a felnőtteket, és az időseket,
- ismernek szűkebb és tágabb környezetükben növényeket, állatokat, ismerik azok gondozását, védelmét,
- fel tudnak sorolni néhány magyarországi madarat pl. vörösbegy, királyka, őszapó, fülemüle,
- megkülönböztetik, felsorolják az évszakokat, a hét napjait, felismerik a napszakokat,

- felismerik az öltözködés és időjárás közötti összefüggéseket, megfelelően alkalmazzák azt,
- ismerik a színeket és azok sötétebb, világosabb árnyalatait,
- helyesen használják a tő- és sorszámneveket 10-ig,
- 10-ig tudnak számlálni, ezen belül bontani, egyesíteni,
- meg tudják állapítani a több, kevesebb ugyanannyi mennyiségeket,
- képesek két kiterjedést, vagy mennyiséget egymással egyenlővé tenni és valamivel kisebbet, kevesebbet, nagyobbat létrehozni,
- helyesen használják a térbeli viszonyokat, névutókat,
- ismerik nevüket, lakcímüket, testvéreik, szüleik nevét, foglalkozását, saját születésük helyét,
- ismerik és gyakorlatban alkalmazzák (kiemelten a gyalogos közlekedést) az alapvető közlekedési eszközöket, szabályokat,
- cselekvő- szemléletes gondolkodásuk mellett megjelennek a logikus gondolkodás elemei, és általánosításra, konkretizálásra, következtetésre képesek,
- ismerik az orvos egészségvédő, gyógyító munkáját,
- ismereteik vannak az egészséges életmód fogalmáról, feltételeiről, az egészséget károsító tényezőkről,
- problémamegoldó képességük tökéletesedik,
- figyelmük egyre tartósabbá válik,
- alakul komplex matematikai jártasságuk,
- téri- időbeli tájékozódásuk koruknak megfelelő,
- alakul ítélőképességük, tér- sík- és mennyiségsszemléletük,
- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett, megjelenik a szándékos bevésés és felidézés,
- fokozatosan növekszik figyelmük tartalma, terjedelme, megjelenik a szándékos figyelem,
- képessé válnak a figyelem megosztásra, átvitelre,
- feladattudatuk kialakulóban van, motiváltak, jó megoldásra törekszenek,
- felismerik testrészeiket, érzékszerveiket, megnevezik azokat,
- igényesek testük tisztán tartására, és ápolására,
- vizuális memóriájuk egyre megbízhatóbb,
- hallási emlékezetük pontosabbá válik,
- önállóan véleményt alkotnak, életkoruknak megfelelő döntéseket hoznak,

- gondolkodásukra az érdeklődés, nyitottság jellemző.

5.7. Munka jellegű tevékenységek

Cél:

A környezet megismeréséhez, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok alakítása, cselekvő tapasztalással, melyek kedvezően befolyásolják a gyermekek személyiségfejlődését. Elsősorban az önkiszolgálás, majd a közösségért végzett munka alakítása.

Feladat

Olyan helyzetek teremtése, meglátása, amelybe egyéni fejlettséghez mértén bevonhatók a gyermekek. Feltételek, eszközök biztosítása. Játékhelyzetből való indítás megteremtése.

Óvodapedagógus attitűd:

- személyes példa adása,
- következetes, tudatos magatartás.

Az óvodapedagógus feladatai:

- biztosítsa a munka játékos jellegét, de tegyen különbséget a játék és a munka között,
- a munka jellegű tevékenységeket használja a személyes és szociális kompetenciák fejlesztésére /önellátás, önkiszolgálás, kooperációs képességek stb./,
- tanítsa meg a gyerekeket a munka elvégzésére, alakítsa ki a felelősséget a munka elvégzéséért,
- értékelje a gyerekek munkáját, és lelkesedését,
- figyeljen a balesetmegelőzésre,
- ismertesse meg a gyerekekkel az adott munka eszközeit, azok használatát,
- biztosítsa a gyerekek tényleges aktivitását, a munka állandóságát és folyamatosságát,
- minden gyermeknek, a képességeinek megfelelő feladatot adjon,
- segítse a gyerekeket abban, hogy az általuk különösen kedvelt munkafajtákban elmélyedhessenek,
- ügyeljen arra, hogy a naposágnál mindenki sorra kerüljön, de ne erőltesse a naposágot arra a gyerekekre, aki nem szívesen vállalja,

- segítse a szülőket, hogy vegyék komolyan, tartsák tiszteletben gyermekük munkáját, megbízatásait, legyenek segítségére azok elvégzésében,
- törekedjen arra, hogy mindenki szívesen végezzen a közösségért munkát, és minden gyerek minél többféle munka elvégzésében szerezzon jártasságot, ezért nagycsoportban szervezzen naposi munkát,
- tegye élvezetessé a munkatevékenységet, és ne szegje a gyerekek kedvét, túlzó feladatadással,
- minden munkatevékenység önkéntes, örömteli legyen.

A fejlődés jellemzői az óvodás életkori szakasz végére (Sikerkritériumok)

A gyermekek:

- szeretnek közösen dolgozni, alakulóban van a kötelességtudatuk,
- szívesen vállalnak egyéni munka jellegű megbízatásokat,
- együtt tudnak dolgozni társaikkal és a felnőttekkel egyaránt,
- megtanulják a legszükségesebb eszközök, szerszámok használatát, bennük a munkavégzés közben formálódnak és egyre pontosabbá válnak a munkához szükséges készségek,
- önkiszolgáló munkatevékenységük készségi szintű,
- aktívan részt vesznek a terem rendezésben,
- az étkező asztalt önállóan, esztétikusan terítik meg, azt az étkezést követően rendbe teszik,
- a különböző tevékenységekben használt eszközöket, játékokat stb. rakodáskor helyükre teszik,
- ügyelnek saját személyük, és környezetük rendjére, tisztaságára,
- örömmel, önállóan végzik a munka, illetve munka jellegű tevékenységeket,
- minden olyan területen segítenek, ahol erre szükség van.

5.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Cél:

Az óvodás gyermek egész személyiségének, értelmi képességeinek, mozgásos készségeinek, nyelvi, kommunikációs képességeinek, érzelmi, szociális magatartásának megalapozása.

Szerzett ismereteinek, tapasztalatainak rendszerezése.

Feladat:

Hangsúlyt fektetünk a kulcskompetenciákra: az önállóság- együttműködés- konfliktuskezelés- kommunikációs készségek, elsősorban a magyar anyanyelvi képességek fejlesztésére. Pedagógiai szempontok alapján nevelőtestületünk nem támogatja a korai idegen nyelv tanulását.

A legfontosabb alapelvünk *a pedagógus értékközvetítő szerepe*, amely a gyermeki kíváncsiság kielégítése révén, azokat nyitottá, érdeklődővé teszi.

Az egyénileg szerzett ismeretek rendszerezése mellett a szervezett tanulás feltételeinek biztosítása, tudatos tervezése.

Sajátos nevelési igényű, illetve hátrányos helyzetű gyermekekre vonatkozó speciális fejlesztés segítése, hátránykompenzáció.

Óvodapedagógus attitűd:

- játékos problémahelyzetekkel alapozza meg a tanulást,
- tudatosan, de az életkori- és egyéni szükségletekhez mérten tervezi a folyamatot,
- a gyermek megismerésére alapozza,
- türelemmel kivár, engedi a próbálkozást, a javítást,
- bátorít, megerősít, sikerélményhez juttat.

A szervezett tanulás jellemzői:

Az óvodai tanulás, amely felöleli a pszichés- a motorikus- és a szociális tanulást, folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész nap folyamán adódó helyzetekben, komplex élmény együtteseken, az óvónő által tervezett és felkínált projekteken keresztül- természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon, tevékenységekben és időkeretben - valósul meg.

A tanulás feltétele a *gyermek cselekvő aktivitása*, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató *tapasztalás lehetőségének* biztosítása (például projektek).

A tanulás alapja óvodában a tanulásra való ösztönzés, motiválás.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzáson alapuló minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, cselekvéses tanulás,
- *a játékos, cselekvéses tanulás,*
- a tevékenykedtetésre épülő tapasztalatszerzés alapját az óvónő vagy a gyermek által kezdeményezett játékszituációk, aktualitások és a természet körforgása adja. Így válhatnak közvetett módon a gyermek sajátjává a külvilágban szerzett tapasztalatok.
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- óvodapedagógusok által irányított megfigyelés, tapasztalat és ismeretszerzés,
- gyakorlati probléma és feladatmegoldás,
- a spontán tanulás alapja a felfedezés, találgatás és a próbálkozás,
- olyan keretek között kell megvalósulnia, amely alkalmat ad az elmélyülésre, és lehetőséget a sokszori visszatérésre.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Az alkalmazott projekt módszer célja maga a folyamat, és a közös vagy egyéni cselekvés, a produktum. A tanulás, mint kísérő jelenség jön létre.

A gyermekek érdeklődésére, aktív közreműködésére épül. A megismerés alapja a tapasztalás.

A közös tevékenységekben a saját elképzelések és ötletek is beépülnek- individualizál, és szocializál egyszerre.

Az óvodapedagógus feladatai

- *a mozgás, mint integráló, és alapozó tevékenység maximális kihasználása,*
- fektessen különös hangsúlyt a gyermekek szociális tanulására,
- alakítson *ki a tanulást támogató környezetet* - megfelelő eszközöket (kreatív könyv, képességfejlesztő eszközök, többfunkciós, félkész eszközök),
- tartsa szem előtt az alapkompenciák fejlesztését,
- tudatos tervezésében és fejlesztésében vegye figyelembe a gyermekek sajátos érési folyamatát,
- alkalmazza a „*minden tapasztalás*” *tanulás elvét,*
- a gyermekek kíváncsiságára alapozva tegye őket nyitottá, érdeklődővé,
- minden lehetőséget megragadva fejlessze a következő kognitív kompetenciákat: gondolkodási képesség, tudásszervező képesség, kognitív kommunikációs képesség,

- alkalmazza a kultúra átadásának több módját, kínáljon fel olyan projekteket, melyben otthoni és óvodai élmények, tapasztalatok is fellelhetők,
- lehetőség szerint vonja be a szülőket is a tevékenységbe,
- nyújtson lehetőséget a gyermekek többszöri próbálkozásaira, tévedéseik javítására,
- a tanulás folyamatát valósítsa meg spontán és szervezett keretek között is. Helyzettől függően alkalmazza a tanulás kötött és kötetlen formáit, biztosítson elegendő helyet, időt, alkalmat, élményt eszközt a tanuláshoz.
- személyre szabott ösztönző értékeléssel segítse a gyermekek személyiségének kibontakozását,
- tekintse fő feladatának az egyetemes és hazai kultúra, és az örök emberi értékek átadását,
- a műveltség tartalmakat életszerű formákban, egyéni fejlettséghez igazodva jelenítse meg,
- teremtsen lehetőségeket a minél sokoldalúbb tapasztalatszerzésre és élményszerű átélésre, és figyelve a gyermekek élményeit, tapasztalatait, erre építve alakítsa a tanulást támogató környezetet,
- használja ki az egész óvodai nap folyamán adódó helyzeteket a tapasztalatszerzésre, kognitív kompetenciák fejlesztésére,
- a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakoztatását.

Minden korcsoportban elsősorban mikrocsoportos szervezés, nagyobbaknál kooperatív szervezési forma és párhuzamos tevékenység szervezés mellett zajlik a tanulás. Kiemelt helyen szerepel a játéktevékenységbe integrált tanulás is (piacos, boltos, orvosos játék stb. közben a pedagógus bekapcsolódása, közvetett irányítása mellett).

A nyári hónapokban egyik korcsoportban sincs kötött, és tervszerű kötetlen foglalkozás. A szabadidő tartalmas eltöltése, és játékos-mozgásos tevékenységek szervezése az óvodapedagógus feladata.

Projekt és tematikus terveink

Tematikus tervek:

- * Ősz – Tél – Tavasz – Nyár
- * Illatos mesék
- * Vitamintorna

Projektek:

- * Házi és vadon élő állataink
- * Húsvét
- * Nyuszi, nyuszi nyulacskám
- * Mackók hete
- * Mackó
- * Csiga-biga gyere ki
- * Gyertek, gyertek jó katonák
- * A baromfiudvar lakói
- * A levegő, a szél a madarak
- * Tél az óvodában
- * Márton napja
- * Mókás medve, van e neki táncos kedve

A fejlődés jellemzői az óvodás életkori szakasz végére (Sikerkritériumok)

A gyermekek:

- egyszerű szóbeli feladatokat, kéréseket megértenek,
- érdeklődnek a környezet tárgyai, jelenségei iránt,
- a rájuk bízott feladat végrehajtásában kitartóak,
- személyiségükre a kíváncsiság, a nyitottság, az alkotásvágy jellemző,
- szándékos figyelmük időtartama, terjedelme, életkoruknak megfelelő,
- képesek életkoruknak megfelelő ismeretek észlelésére, befogadására, elemzésére,
- személyiségében megjelennek a logikus gondolkodás elemei - a kombinatív képesség,
- képesek az elsajátított ismeretek szándékos felidézésére,
- képesek a rövid történet szóban történő visszaadására,
- képesek a sorrendiség tárolására vizuálisan és akusztikusan,
- problémamegoldó képességük koruknak megfelelő,
- nagy érdeklődéssel várják az iskolát, tudásvágyuk megalapozott.

6. ALAPELLÁTÁSON KÍVÜLI SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK, SZABAD VALLÁS GYAKORLÁS BIZTOSÍTÁSA

Nevelési időben szervezett

- Hitoktatás keretén belül heti egy alkalommal jár óvodánkba katolikus hitoktató. A szülők igénye alapján vesznek részt a gyermekek középső csoportos kortól.

- „Illatos mesék” mindkét óvodában évi 2-3 alkalommal minden csoportban, munkatervben rögzített módon. Saját óvodapedagógus biztosítja gyermekeink számára.
- Bábszínház látogatás, szülők írásos nyilatkozata alapján költségtérítéses formában.
Korosztály: középső csoportos kortól.
- „Mesélő dallamok” komolyzenei koncert az óvodában, a szülők írásos nyilatkozata alapján költségtérítéses formában.
Korosztály: első félévben, középső- és nagycsoport, majd a kisebbek is látogatják ezeket a foglalkozásokat.

Nevelési időn kívül

Ovi sakk, szülői igény alapján költségtérítéses formában.

Ovi foci, szülői igény alapján az iskola tornatermében délután heti egy alkalommal, költségtérítéses formában.

7. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Cél:

- a gyermekek közti egyenlőtlenség csökkentése,
- egyenlő bánásmód elveinek érvényesülése,
- emberi méltóság tiszteletben tartása,
- óvodai hiányzások minimálisra csökkentése, és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek mihamarabbi egész napos óvodában tartózkodásának biztosítása.

Feladatok: lásd következő fejezet

GYERMEKVÉDELEMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

/szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek, feladatok/

Kiemelt figyelmet fordítunk ezen területre is óvodánkban.

Minden pedagógus kötelessége ezen tevékenységben való aktív közreműködés, és a jelzőrendszer működtetésének segítése is.

Nagyon szoros kapcsolatot ápolunk a helyi Gyermejjóléti Szolgálattal és a gyámügyi előadóval.

Alapelveink ezen a területen:

- humánus, megértő, empátikus, ugyanakkor határozott, szeretetteljes bánásmód,
- a család gyermek iránti felelősségének erősítésére törekvés.

Szociális hátrányok enyhítésének lépései

- a gyermek és környezetének *megismerése*, valamint annak tényszerű megállapítása, hogy képességei kibontakozásában, közösségbe való beilleszkedésében mi akadályozza – *ok feltárás*,
- a lemaradás „mértékének” minőségének *meghatározása*,
- a fejlesztés első lépésének, majd további feladatainak meghatározása.

Az óvodapedagógus feladatai

- figyel a gyermeki jogok érvényesülésére, szükség esetén intézkedést kezdeményez,
- felismeri, felméri csoportjában a hátrányos-halmazottan hátrányos helyzetű, és veszélyeztetett gyermekeket,
- szükség esetén soron kívüli családlátogatásra megy,
- felvilágosítást ad a szülőknek a szociális juttatásokról,
- figyelemmel kíséri a gyermekek rendszeres óvodába járását, szükség esetén jelzi az óvoda vezetőjének a jogszabályban rögzített maximális hiányzás átlépését,
- egészségügyi szűrővizsgálatokat kezdeményez; ruha, váltóruha óvodai felszerelés biztosításában aktív segítséget nyújt,
- óvodai, községbeli rendezvényekre való eljutás finanszírozásának segítése /kérelem az alapítványhoz/,
- biztosítja a gyermekek felzárkóztatásának egyéni, csoportbeli feltételeit, s azt rögzíti a gyermekek egyéni naplójában,
- kiemelten, és differenciáltan, valamint egyéni módon fejleszti a gyermekek szociális kompetenciáit- önismeret, felelősség vállalás életkornak megfelelően, kommunikáció, együttműködés képessége.

A gyermekvédelmi felelős feladatai

- éves tervet készít a szociálisan hátrányos, halmazottan hátrányos, és veszélyeztetett gyermekek foglalkoztatására, fejlesztésére, szociális hátrányának csökkentésére,
- nyilvántartást vezet ezekről a gyermekekről, aktuális állapotukról,

- védőnőkkel való aktív közreműködéssel az óvodaköteles gyermekek feltérképezése, beóvodáztatásuk segítése,
- folyamatos kapcsolatot tart a helyi gyermekjóléti szolgálattal, a gyámügyi előadóval, részt vesz az esetmegbeszéléseken, s szükség esetén családlátogatásra megy,
- éves beszámolót készít az elért eredményekről, további feladatokról.

Az óvodavezető feladatai

- irányítja, koordinálja a szociális hátrányt enyhítő és a gyermekvédelmi munkát,
- lehetőség szerint továbbképzésre irányítja az ebben résztvevő óvodapedagógust,
- a szülőket tájékoztatja a szakemberek elérhetőségéről,
- félévente beszámoltatja a gyermekvédelmi felelőst, és ennek alapján tervezi a további feladatokat.

Együtműködés formái	GY	SZ	P	Gyakoriság	Lehetőségek
Szülői értekezlet		x	x	Évente minimum két alkalommal.	Tájékozódás, más szemléletbe helyezés előadó által.
Fogadó óra		x	x	Évente minimum egyszer, lehetőség szerint többször is, ha indokolt.	Egyéni tanácsadás bizalmasabb légkörben, őszinte beszélgetés, ok feltárás.
Családlátogatás	x	x	x	Óvodába érkezés előtt, szükség esetén más alkalommal is.	Személyes benyomások, légkör, nevelési eljárások gyűjtése, környezettanulmány, aktuális változások észlelése a családban.
Beszoktatás	x	x	x	Egyszer.	Egyéni odafordulás, megismerés, és ehhez való igazodás a további hatékony fejlesztés érdekében.
Betekintés óvodánk mindennapi életébe	x	x	x	Évente.	Természeteshez erősen közelítő helyzetben való megjelenítése az aktuális állapotoknak; pedagógiai, nevelési módszerek, szituációk bemutatása.

Családi délutánok	x	x	x	Évente kétszer.	Közös tevékenység élményének, lehetőségének nyújtása.
Egyéb nyílt óvodai rendezvények	x	x	x	Alkalomszerűen többször.	ua.

8. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek az a

1. különleges bánásmódot igénylő gyermek

1.1 akiknek *sajátos nevelési igényt* állapított meg a szakértői bizottság /SNI /mozgásszervi, érzékszervi, értelmi, vagy beszéd fogyatékoság, halmozott fogyatékoság, autizmus spektrum zavar, vagy egyéb pszichés fejlődési zavar (súlyos tanulási, figyelem-vagy magatartásszabályozási zavar) /

1.2 *beilleszkedési, tanulási magatartási nehézséggel küzdő gyermek/ BTMN*

aki szakértői bizottság véleménye alapján, az életkorához viszonyítottan jelentősen alul teljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási- magatartásszabályozási problémákkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített, vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

1.3 *kiemelten tehetséges gyermek, az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.*

2. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint *hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű*

Cél: az óvoda pedagógiai programjának és az SNI gyermek nevelési irányelvének összehangolása, egyénre szabott differenciált fejlesztés megvalósulása.

Olyan elvárások megfogalmazása a speciális szakemberekkel együttműködve, amely megfelel a gyermekek egyéni fejlődési ütemének- túlterhelés elkerülése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ismerje meg a gyermek fejlettségét, - áttanulmányozva a szakvéleményt- annak tudatában, hogy általában ezen gyermekek egyéb területeken kiemelkedő teljesítményre is képesek lehetnek,
- bizalommal teli otthonos légkör, befogadó környezet teremtése, ahol bátran próbálkozhatnak,
- elfogadó, támogató, segítő attitűddel segítse a beilleszkedést,
- kérjen segítséget az egyéni fejlesztéshez a szakértői bizottság, a nevelési tanácsadó szakembereitől, illetve az óvodai fejlesztőpedagógustól, a kompenzációs lehetőségek körének bővítését illetően,
- szükség esetén kérje más szakember tanácsát is /gyógytornász, védőnő, család gondozó, háziorvos/,
- ezen ismeretek birtokában segítse ő is a csoportban való egyéni fejlesztést, melyet rendszeresen- három havonta dokumentál a gyermek egyéni naplójában,
- rugalmas szervezési keretek alakításával is mozdítsa elő a fejlesztést,
- ha van rá mód, kapcsolódjon be továbbképzésbe, bővítse módszertani kultúráját,
- az óvoda nevelő munkát segítő alkalmazottjait is vonja be a befogadásba, segítségbe,
- ha az eredményes fejlesztéshez szükséges otthoni intenzívebb rásegítés, működjön együtt a szülőkkel,
- tehetséges gyermek esetén egyéni fejlesztés keretében adjon személyre szabott különleges feladatokat, és lehetőség szerint biztosítson ehhez eszközöket. Javasoljon speciális képzést a gyermek részére /sport tagozat, művészeti nevelés/.

A fejlődés jellemzői az óvodáskori életszakasz végére (Sikerkritériumok)

- fejlettségükhöz mértén intenzíven beindul a személyiség- és képesség fejlődés,
- egyenlő hozzáférés biztosítása az óvodai tevékenységekhez addig a határig, míg mások, és saját fejlődésére nézve ez előnyös,
- egyre jobban a közösség részeként működnek együtt,
- fejlettségüknek és képességeiknek megfelelő időben oktatási intézménybe kerülnek.

9. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

"A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor- adott év aug. 31-ig hat éves- végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség, érettség szerinti iskolakezdésre. Az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével mellett érvényre juttatjuk a kimenet szemléletet.

2011. évi CXCV. törvény 45. § (2): A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válik. Az a gyermek, akinek esetében azt a szakértői bizottság javasolja, további egy nevelési évig az óvodában részesül ellátásban, és ezt követően válik tankötelessé. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a köznevelési feladatot ellátó hatóság a szülő kérelmére szakértői bizottság véleménye alapján engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kor előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését.

Testileg hatéves korukra eljutnak az első alakváltozáshoz, megkezdődik a fogváltás is. Erőteljesen fejlődik mozgáskoordinációjuk, finom motorikus képességük. Mozgásukat, viselkedésüket, testi szükségleteik kielégítését képesek szándékosan irányítani, fokozatosan egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni.

Lelkileg az óvodáskor végére nyitottá válnak az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességeik folyamatosan fejlődnek. Tovább differenciálódik érzékelésük, észlelésük; különösen a téri észlelés, a vizuális és akusztikus differenciálódás, a téri tájékozottság, a térbeli mozgásfejlettség, a testséma kialakulása.

Megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, egyre nagyobb szerepet kap a felidézés, az elemek megfelelő sorrendjében

Kialakul a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik tartalma, terjedelme, könnyebben megosztják, átviszik más tevékenységre. Késleltetni tudják szükségleteik kielégítését, feladattudatuk- és tartásuk jó.

Az erre az életkorra jellemző cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Szociálisan is éretté válnak az iskolára, az iskolai élet, a tanító elfogadására, az együttműködésre és a kapcsolatteremtésre, felnőttel és gyermekkel egyaránt, amennyiben ezt az iskolai légkör lehetővé teszi. Szabályokhoz alkalmazkodni tudnak, késleltetni tudják szükségleteik kielégítését. Feladattudatuk kialakulóban van.

Gyermekképünk óvodánkban úgy valósul meg, ha az óvodából való kilépéskor:

- ⇒ életkoruknak megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, gyökereikről, múltjukról is - mese vers, dal, zene stb. révén, többnyire tiszta forrásból merítve,
- ⇒ érzelmileg kötődnek szülőföldjükhöz, nemzetükhöz,
- ⇒ mindennapjaikban lehetőséget teremtünk az élő hagyományok, ünnepek átélésére.

Testileg:

- ⇒ egészségesek, mert a felnőttek lehetőségeikhez mérten erre különös gondot fordítanak,
- ⇒ mozgásuk örömteli, harmonikus összerendezett,
- ⇒ testi pszichés állapotuk megfelelő alapot biztosít a további egészséges és harmonikus személyiségfejlődéshez az iskolában.

Lelkileg:

- ⇒ érettek a befogadásra,
- ⇒ bíznak önmagukban- egészséges énképpel, megfelelő küzdőképességgel rendelkeznek,
- ⇒ képesek a szeretet adására, befogadására,
- ⇒ gondolataikat érthetően fejezik ki anyanyelvükön, képesek a párbeszédre, szókincsük egyéni eltéréseket mutatva gazdag,
- ⇒ kezdeményezőek, bátrak, tevékenyek, tévedéseiket képesek javítani,
- ⇒ nyitottak az új ismeretek befogadására, annak alkalmazására.

Szociálisan:

- ⇒ elfogadják, és tiszteletben tartják a közösségi élet szabályait, érdeklődnek egymás iránt, időnként képesek lemondani társaik javára,
- ⇒ bíznak önmagukban, elfogadnak másokat,
- ⇒ önálló véleményük van, amelyet életkoruknak megfelelően tudnak kifejezni,
- ⇒ tudják, cselekedeteik és szavaik következményekkel járnak,
- ⇒ konfliktusaikat erőszakmentesen próbálják rendezni,
- ⇒ érdekeik érvényesítése közben nem ártanak másoknak,

⇒ képesek az együttműködésre, tisztelettudóak.

Iskolára alkalmas, egészségesen fejlődő gyermekek:

- folyamatosan, érthetően, hitelesen kommunikálnak, beszélnek, gondolataikat, érzelmeiket mások számára érthető formában, életkoruknak megfelelő tempóban és hangsúlyban tudják kifejezni,
- minden szófajt használnak,
- különböző mondatszerkezeteket és mondatfajtákat alkotnak, tisztán ejtik a magán- és mássalhangzókat, végig hallgatják és megértik mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről,
- tudják nevüket, címüket, szüleik foglalkozását,
- felismerik a napszakokat,
- ismerik és gyakorlatban alkalmazzák a gyalogos közlekedés szabályait,
- ismerik lakóhelyüket, a környezetükben élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét,
- felismerik az öltözködés és időjárás összefüggéseit,
- kialakulóban vannak azok a magatartásformák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek,
- ismerik a viselkedés alapvető szabályait,
- elemi mennyiségi ismereteik vannak.

A sajátos nevelési igényű gyermekek estében csak folyamatos speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető el a fentiekben leírt fejlettségi szint. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait.

Készítette, módosította intézményvezető	
PH. Gallóné Farkas Éva óvodavezető
Legitimációs záradék	
Ballószög Község képviselőtestülete megismerte és jóváhagyta sz. határozat alapján 2020.	
Nevelőtestületi elfogadás jegyzőkönyvi száma: /2020. Szőkéné Szél Emma	Szülői Szervezet nevében: Hudráné Horváth Adrienn
A dokumentum jellege: Nyilvános, megtalálható az irodákban.	
Érvényessége: 2020.	határozatlan ideig.

Gallóné Farkas Éva
óvodavezető